

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.I.-U.S.

12 pagini - 1 leu

Un Magellan al Cosmosului

Și totuși
a sosit primăvara!

DIN SUMAR:

- Omul: ochi de aur, limbă de plumb...
- Operația „Cetatea scufundată”
- Mai există canibali?
- Miraculosul „ulei de stincă”
- Hipovitaminozele primăverii
- Încă o dată despre „meciul secolului”
- Piinea arawacilor

15

ANUL XXVII
(1360)
9 APRILIE 1971

Calitatea
calitatea actuală
cea actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală

1961—1971

Un Magellan al Cosmosului

Participanții la primul înconjur al lumii au avut nevoie de trei ani ca să ocolească globul. Aflată sub comanda lui Magellan expediția era alcătuită din 5 nave, cu un echipaj de 265 de oameni. Inapoi, în patrie, nu s-a întors decât o singură navă, pe a cărei punte se aflau 18 mateloti, mai mult morți decât vii. Magellan a murit și el în ajunul triumfului său. Dar numele lui continuă să trăiască peste secole.

După patru sute patruzeci de ani, în

12 aprilie 1961, ora 9,07

1961, omenirea a rămas pur și simplu uluită de un alt ocol al globului, de astă dată însă în spațiu. A fost un ocol care a deschis, ca și primul, o nouă eră în istoria civilizației umane. Iuri Gagarin, acest Magellan al Cosmosului, n-a mai avut nevoie însă decât de 108 minute spre a înconjura Terra la bordul lui „Vostok-1”.

În timp ce pe rampa de lansare de pe cosmodromul de la Bajkonur racheta sovietică își dezvolta fantastica-i forță de 20 de milioane cai-putere, Gagarin a rostit trei cuvinte care au devenit de atunci celebre: „Totul merge bine!” Era în ziua de 12 aprilie 1961, orele 9,07, ora Moscovei. Ceva mai târziu, la 10 h. 55, cosmonautul nr. 1 ateriza nu departe de satul Smelovka, în apropiere de Saratov pe Volga.

Oricare ar fi deosebirea dintre acest extraordinar periplu și acela al lui Magellan, cuvintele lui Engels despre epoca marilor descoperiri geografice subliniază la fel de bine însemnătatea amindurora! „Lumea a devenit nu-maidecât de zece ori mai mare... Viziunii omului i s-a deschis un orizont înfinit mai vast”.

Dar poate că ziarul englez „Sun” a exprimat și cel mai laconic reacția opiniei publice mondiale: „Locul lui în istorie desfide orice concurență. A fost primul om care a pătruns în Cosmos și

primul care s-a înapoiat, pentru a ne povesti o fabuloasă realitate”.

Aprilie 1971 marchează a zecea aniversare a primului zbor spațial pilotat. De atunci, în Cosmos au pătruns cîțiva zeci de contemporani de-ai noștri, unii dintre ei au pus chiar piciorul pe Lună, iar ziua de mâine ne va aduce desigur realizări și mai grandioase. Dar omenirea nu-l va uita nicicînd pe cel care a fost primul, cosmonautul sovietic Iuri Gagarin!

INDUSTRIE ALIMENTARĂ

Pate de krill

În zona Antarcticii oceanul se colorează adesea în roșu deschis pe suprafețe uriașe. Pescarii știu că atunci au pornit în căldătorie bancuri masive de așa-zisul „rac al balenelor”. Aceste mici crustacee, numite de norvegieni krill, nu depășesc decît rareori 50 mm lungime și seamănă oarecum cu crevețele.

Intrucît constituie principala hrană a unor specii de balene, ele au fost studiate cu deamănuntul încă de acum cîteva decenii. Carnea de krill s-a dovedit de altfel a fi foarte hrănitoare și pentru om. Dar pînă nu de mult ea n-a putut fi valorificată, din cauza dimensiunilor mici ale crustaceelor; metodele cunoscute nu puteau fi folosite pentru a separa carnea comestibilă de carapacea chitinoasă.

Conservele de pate de krill apărute în Uniunea Sovietică au constituit deci o adevărată surpriză. Cercetătorii de la Institutul central de pescuit marin și oceanografie au izbutit să găsească o metodă de prelucrare mecanică a crustaceelor. Dat fiind că produsele de krill s-au vîndut cu mult succes, colaboratorii institutului se ocupă acum de fabricarea pe scară industrială a altor specialități. „Secretele” de preparare au trezit interes în toată lumea și mai multe țări s-au oferit să cumpere patentul. În Franța, Japonia și Norvegia, metoda a și fost recunoscută și este protejată prin lege.

ENERGETICĂ

Electricitatea la o răscruce

Săptămîna trecută s-a anunțat, se știe, că în Uniunea Sovietică au fost încheiate cu succes experiențe complexe cu o instalație atomică energetică pe bază de termoemisie. Este prima instalație din lume de transformare directă (fără mașini) a energiei atomice în energie electrică prin termoemisie.

Dar ce este, de fapt, termoemisia care a făcut posibil acest remarcabil succes în cîmpul energiei, care a transpus în realitate un vechi vis al energeticienilor?

Spre a înțelege fenomenul, să ne amintim mai întîi de formele clasice de convertire a energiei.

Principalul și cel mai avantajos mod de folosire a energiei este electricitatea. Aceasta se obține prin transformare, din alte forme de energie: mecanică, termică, chimică, nucleară. Cel mai frecvent procedeu de transformare

Produce noi ale uzinei „Punane-Ret” din Tallin: aparatul de radio și picupul „Estonia Stereo”.

Foto: A. Makarov (A.P.N.)

este astăzi cel termic — combustibilul produce căldură, căldura transformă apa în vapori, vaporii pun în mișcare o turbină, turbina antrenează un generator. În ultimii ani centralele electrice au început să utilizeze și reactoare atomice drept „cazan” pentru încălzirea apei sau a altui agent termic.

Dar acest procedeu traditional de transformare a energiei este, de obicei, însoțit de mari pierderi de energie, care pot ajunge în diverse etape pînă la 60 la sută și chiar mai mult.

Nu se puteau însă micșora aceste pierderi? Nu se putea renunța la complicatul sistem de transmisie, realizîndu-se o transformare directă a unei forme de energie în alta? Aceste întrebări și-au găsit mai de mult răspunsul. În momentul de față se cunosc trei căi de transformare: termoelectrică, magnetohidrodinamică și prin termoemisie. Primul și ultimul procedeu au la bază același principiu, anume transformarea haoticei mișcări termice a electronilor într-o mișcare dirijată, cu alte cuvinte în curent electric. Fenomenele fizice care fac cu puțință această transformare sînt cunoscute de mai bine de o sută de ani. Dar pentru a se putea realiza o instalație care să prezinte interes pentru energetică a fost nevoie de materiale calitativ noi. În plus specialiștii trebuiau să cunoască bine legile micro-universului.

Instalația atomică pe bază de termoemisie intrunește tocmai condiția cerută. Este, de fapt, tot o mașină termică, dar cu deosebirea că în interiorul ei căldura produce o mișcare accelerată a electronilor. Dar să vedem schema ei, evident mult simplificată.

Sursa de căldură încălzește un catod, confecționat dintr-un metal greu fuzibil, pînă la temperatura la care electronii, după ce și-au mărit viteza, nu mai încearcă să se smulgă de pe suprafața metalului ci, învingînd vidul dintre electroni, ajung la anod. O dată ajunși la anod, încep să-l încălzească. În același timp, ei creează acolo un surplus de sarcini negative care se scurge în circuitul exterior, formînd curent electric. După ce a realizat această muncă utilă, curentul se întoarce iar la catod printr-un circuit închis și totul e reluat de la început.

Dacă se asigură un aport continuu de căldură la catod, suficient pentru termoemisie — adică emiterea de electroni de către o substanță ca urmare a creșterii temperaturii acesteia — curentul care se obține va fi continuu.

COMUNICAȚII

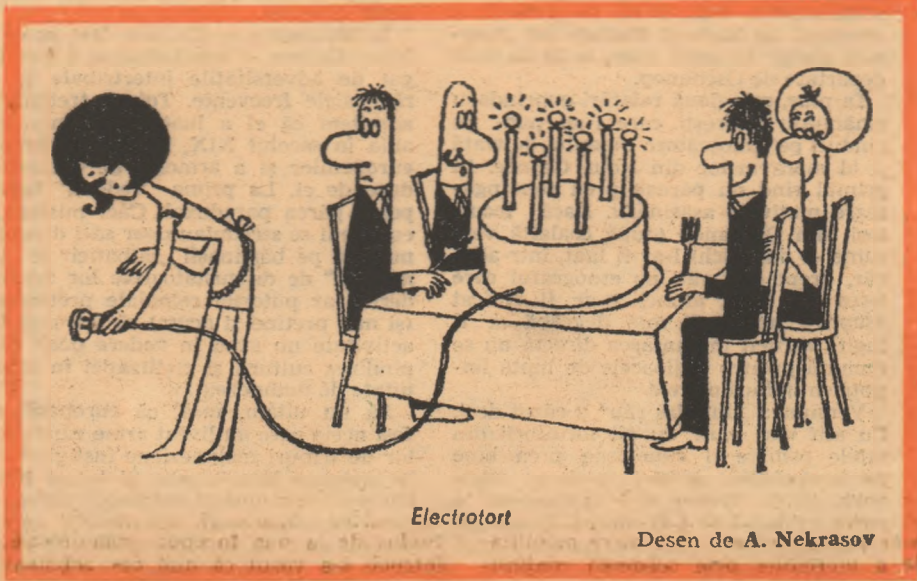
Sateliți pentru dirijarea circulației aeriene

Din cauza numărului mereu crescînd de avioane, peste cîțiva ani circulația aeriană ar deveni tot mai anevoioasă fără ajutorul unor sateliți de sprijinire a navigației. Acești sateliți, actualmente în studiu, vor permite avioanelor să-și cunoască mai bine poziția și să-și stabilească itinerariul cu mai multă precizie, cu alte cuvinte aparatele vor putea să reducă distanța față de cele care le succed. Acum cîțiva timp s-a procedat la o experiență de transmisie a semnalelor între o stațiune de pe sol și un avion aflat în zbor, prin intermediul unor mici emițătoare transportate de baloane, care simulau sateliții. Această experiență a fost prima fază a unui program experimental care urmează să definească un sistem experimental și preoperațional de sateliți aeronautici.

După cum se prevede, un astfel de sistem ar fi compus din doi sateliți staționari, lansați de o rachetă și asigurînd acoperirea unor vaste spații aeriene pentru comunicațiile aer-sol și localizarea avioanelor. Experiențele de pînă acum au avut ca principal obiectiv compararea diverselor tehnici de modulare a semnalelor pentru retransmisia benzii ce va fi utilizată în vederea legăturilor spațiu-aer și îndeosebi a tehnicilor de modulare a semnalelor „în fonie”. În felul acesta s-a căutat a se determina precizia cu care ar putea fi localizat un avion și măsurarea influenței forței reflectorizante a mării asupra transmisiei semnalelor.

Pînă acum au fost lansate douăsprezece baloane, cite unul la interval de șase zile fiecare, în funcție de condițiile meteorologice. Avionul experimental a evoluat deasupra mării menținînd față de baloane o distanță constantă, în așa fel încît să obțină legături semnal-zgomot și unghiuri de poziție diferite.

O primă analiză a rezultatelor obținute a arătat că antena ambarcată la bordul avionului a funcționat corect și nu a fost afectată de reflectări parazite datorate mării. În urma acestei constatări, specialiștii au hotărît să continue experiențele și să le extindă la probe făcute în zbor supersonic.

Electrotort

Desen de A. Nekrasov

MAI EXISTĂ CANIBALI ?

Un mit care se destramă

În noiembrie 1961, Michael Clark Rockefeller, fiul celebrului miliardar american, a dispărut în Asmat, o regiune periferică a Noii Guinee. Știrea a stîrnit senzație atunci tocmai pentru că era vorba despre un Rockefeller; în fiecare an mor sau dispar fără urmă mulți exploratori, fără ca în jurul lor să se facă prea mare tapaj. Mai cu seamă într-o zonă ca Asmat, gigantică mlaștină inconjurată de junglă.

Asmat este o regiune celebră datorită sculptorilor în lemn — vou-ipiua — cum sînt numiți prin partea locului, iar Michael colecționa obiecte de artă asmată.

În căutarea celui dispărut a pornit o adevărată armată. Nelson Rockefeller — tatăl lui Michael — guvernatorul statului New York, a plecat la fața locului însoțit de 32 de ziariști americani și de un număr egal de reporteri străini. Circa 200 de asmați au cutreierat din proprie inițiativă țărmlul. După o săptămînă, însă, căutările au trebuit să fie sistate fără a se fi descoperit vreo urmă.

Pe baza unor indicii a fost formulată ipoteza că Michael se încasase. Dar unii se îndoiau, întrebându-se dacă tinărul nu căzuse cumva jertfă vînătorilor de capete. Căpeteniile asmaților au respins însă categoric ideea, afirmînd că Michael fusese un membru de onoare al tribului lor.

Cu timpul, numele etnografului american a ieșit din atenția ziarelor și revistelor. Însemnările rămase de pe urma lui au stat la baza unei cărți, iar colecțiile achiziționate de el au fost donate Muzeului de artă primitivă din New York. Cum obiectele aveau un interes exclusiv științific, marele public a început să dea uitării misterioasa întimplare din ținutul mlaștinilor al asmaților.

Duh rău sau pradă savuroasă?

Dar, la sfîrșitul lui 1969, ziarul australian „Réveil“ a publicat un articol al unui anume Harth Alexander intitulat: „I-am găsit pe canibali care l-au ucis pe Rockefeller“.

„S-a admis în genere — scria autorul articolului — că Michael Rockefeller s-a înecat sau a căzut victimă unui crocodil lingă țărmul sudic al Noii Guinee, în timp ce încerca să ajungă înot la țarm. Dar în martie a.e., un misionar protestant mi-a spus că papuașii care locuiesc aproape de reședința lui au ucis și mîncat acum opt ani un alb. Ei mai păstrează ochelarii și ceasul victimei. Satul se numește Oschanep.

„Fără a sta prea mult pe gînduri, am pornit spre locul indicat spre a lămuri cum stau lucrurile. Am izbutit să găsesc un ghid — papuașul Gabriel — cu care am călătorit timp de trei zile pe un rîu ce curge printre mlaștini, după care am ajuns la destinație. La Oschanep am fost întîmpinat de 200 de războinici vopsiți în diverse culori. Toată noaptea au răpăit tobele. Dimineața, Gabriel mi-a spus că găsise un om care, pentru două pachete de țigări, era gata să-mi povestească tot adevărul.

Relatarea a fost extrem de succintă, așa spune chiar banală.

— Un alb, gol, a ieșit clătîindu-se din mare. Era sigur bolnav, pentru că s-a lungit imediat pe țarm și nu s-a mai putut ridica. Locuitorii din Oschanep l-au văzut. Erau trei și au crezut că-i un monstru marin. Și l-au ucis.

Am întreat cum se numeau asasinii. Papuașul a tăcut. Am insistat. Atunci el a îngăimat:

- Unul dintre ei era căpetenia Uwe.
- Unde e acum?
- A murit.
- Dai ceilalți?
- Papuașul a tăcut însă mîlc.
- Victima avea cerculețe la ochi?
- (Mă refeream la ochelari).
- Papuașul a înclinat aprobator din cap.

— Și ceas la mină?

— Da. Era tinăr și slab. Avea păr roșu ca focul.

Așadar, după opt ani izbutisem să găsesc un om care îl văzuse (sau chiar îl omorise) pe Michael Rockefeller. Fără a-i lăsa timp să gîndească, l-am întrebat repede:

— Dar cine sînt ceilalți doi?

Am auzit un zgomot. În spatele meu se afla un grup de inși tăcuți și cu fețele vopsite. Mulți dintre ei strîngeau în mîini sulite. Ascultau cu luare amînire ceea ce aceștia doreau să audă. Încît misterul dispariției lui Michael Rockefeller a rămas mai departe nedezlegat. Și poate că nici nu s-ar mai fi revenit asupra acestei întimplări dacă

Papuașii își mai procură și acum hrana cu ajutorul arcului

le era evident cunoscut. Nu mai avea rost să insist. Interlocutorul meu era foarte speriat.

Eram convins că îmi spusese adevărul. Dar de ce îl omoriseră pe Rockefeller? Se prea poate că îl luaseră într-adevăr drept un monstru marin. Căci papuașii sînt convinși că duhurile rele au pielea albă. Ori poate că un om singur și slăbit li se păruse o pradă savuroasă. În orice caz, nu încapă îndoială că cel puțin doi dintre ucigași mai sînt încă în viață; de asta se și speriască informatorul meu. Îmi spusese oricum prea multe și acum era gata să confirme numai ceea ce eu știam și anume că, văzîndu-l pe Rockefeller zăcînd pe țarm, trei locuitori din satul lui, în frunte cu Uwe, ridicaseră asupra-i lăncile și-l omoriseră...“.

Relatarea lui Harth Alexander ar fi putut să pară veridică dacă...

...dacă aproape simultan cu ziarul „Réveil“, o revistă — tot australiană — „Oceania“, n-ar fi publicat o poveste asemănătoare. Numai că de astă dată ochelarii lui Michael Rockefeller „fuseseră găsiți“ în satul Atch, la 25 de mile depărtare de Oschanep.

În plus, cele două relatări cuprindeau amănunte pitorești care i-au pus pe gînduri pe cunoscătorii modului de viață și al moravurilor din Noua Guinee. În primul rînd nu păreau prea convingătoare motivele asasinării. Dacă locuitorii din Oschanep (după cealaltă versiune — din Atch) l-ar fi luat, într-adevăr, drept duh rău pe etnograful care ieșea din apă, atunci n-ar fi ridicat asupra-i mina. Ci mai degrabă ar fi fugit, întrucît înfruntarea directă nu se numără printre mijloacele de luptă împotriva duhurilor rele.

Versiunea „duhului rău“ a căzut deci. Cu atît mai mult, cu cit locuitorii din satele asmate îl cunoșteau prea bine pe Rockefeller ca să-l ia drept altcineva. Și de vreme ce-l cunoșteau, e puțin probabil să-l fi atacat. După părerea celor care-i cunosc, papuașii cred foarte mult în prietenie și o respectă. Iar la scurt timp după aceea, cînd

mai în toate satele de pe țarm au început să fie „descoperite“ urme ale etnografului dispărut, s-a văzut limpede că toate acestea erau simple invenții. Într-adevăr, la o verificare mai atentă s-a constatat că în două cazuri papuașii aflaseră de dispariția lui Rockefeller de la misionari, iar în altele asmații, primind în dar un pachet sau două de țigări, povestiseră reporterilor drept mulțumire ceea ce aceștia doreau să audă.

Încît misterul dispariției lui Michael Rockefeller a rămas mai departe nedezlegat. Și poate că nici nu s-ar mai fi revenit asupra acestei întimplări dacă

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj

trib). Evident, triburile de papuași s-au dușmănit (și continuă să se dușmănească) în multe regiuni ale insulei, dar nu poartă război decît cel mult o dată pe an și anume pînă cînd e ucis un luptător.

În schimb canibalismul se înscrie pe primul loc în înșiruirea de trăsături negative pe care papuașii le atribuie dușmanilor lor. Vecinii cu care se învrăjesc sînt caracterizați totdeauna drept murdari, sălbatici, mincinoși, violenți, canibali. Aceasta din urmă este și cea mai grea învinuire. La rîndul lor, și vecinii sînt la fel de generoși în epetite denigratoare. Oricum, important este că în cele mai multe triburi canibalismul stîrnește același dezgust ca și nouă. E adevărat, etnograful cunoscea cîteva triburi de munte, din adîncul insulei, care nu încearcă această repulsie. (Dar și în acest caz, toți exploratorii demni de încredere afirmă că aceste triburi nu organizează vînători de oameni).

În 1945, mulți soldați din armata japoneză înfrîntă în Noua Guinee s-au refugiat în munți. O bună bucată de vreme nimeni nu și-a amintit de ei, dar cîteva expediții care au pătruns pînă în adîncul insulei au dat peste unii dintre ei. Cei ce s-au lăsat convinși de participanții la aceste expediții că războiul se terminase și că n-aveau de ce se teme s-au întors în patrie, unde relațiile lor au fost publicate în ziare. În 1960, a plecat din Tokio o expediție specială spre Noua Guinee unde a izbutit să dea de urma a circa 30 de foști soldați. Toți locuiau în mijlocul papuașilor, mulți erau chiar căsătoriți, iar fruntașul Kandzo Nobuske din serviciul sanitar era vrăciul tribului Kuku-kuku. După părerea unanimă a japonezilor stabiliți acolo, călătorul nu este amenințat de nici o primejdie din partea papuașilor, cu condiția ca ei să nu atace mai întîi. (Mărturiile lor sînt cu atît mai prețioase cu cit se referă la cele mai diverse zone din gigantică insulă, inclusiv la Asmat).

„În 1958, pe rîul Sepik s-a răsturnat barca unei expediții geologice australiene și numai un singur om, colectorul Kilpatrick, a scăpat cu viață. Se afla pentru prima oară în Noua Guinee; după ce a rățicit două zile prin junglă, a ajuns lingă satul unui trib alcătuit, după părerea unor oameni care nu călcăseră niciodată prin acele locuri, din cei mai feroci canibali. Din fericire, colectorul nu știa asta, întrucît — așa cum mărturisit — „dacă aș fi știut aș fi murit de frică în clipa cînd m-au vîrit într-o plasă fixată de două prăjini și m-au purtat așa pînă în sat“. Papuașii însă hotărîseră să-l transporte în felul acesta pentru că văzuseră că omul abia se mai mișca de oboseală. Abia după trei luni Kilpatrick a izbutit să ajungă la o misiune adventistă. În tot acest rîstimp, oameni din triburi diferite, despre care se știa un singur lucru și anume că erau canibali, l-au purtat literalmente pe brațe.

„Acești oameni nu știu nimic despre Australia și despre guvernul ei, scrie Kilpatrick. Dar oare noi știm mai mult despre ei? Sînt socotiți sălbatici și canibali, deși eu n-am văzut la ei nimic suspect sau ostil“.

În general, majoritatea exploratorilor și călătorilor de bună credință, care ajung în mlaștinile de lingă țarm ori în munții greu accesibili sau în văile adînci de la poalele masivului Ranger și pot vedea în felul acesta tot felul de triburi, ajung la concluzia că papuașii sînt oameni binevoitori și ageri.

„Într-o zi — a arătat etnograful englez Clifton — în timp ce mă aflam la clubul din Port Moresby a venit vorba despre Michael Rockefeller. La un moment dat, interlocutorul meu a decretat:

L. Olghin

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

„Tu și eu”,
regizoarea
și interpreta

Frumoasa regizoare Larisa Șepitko, care a rezistat nenumăratelor invitații de a nu-și mai ascunde frumusețea îndărătul aparatului de filmat, ci de a și-o etala pe ecran și care a justificat această fidelitate față de profesia aleasă prin câteva filme remarcabile („Arșița”, „Aripi”) se află din nou pe platou cu un grup de foști colegi de facultate: scenaristul Ghennadi Șpalăkov, operatorul A. Kneajinski și pictorul scenograf A. Boim. Echipa a pus „pe șantier” filmul „Tu și eu”.

„Tu și eu” va fi contribuția acestor creatori la marea discuție despre eroul pozitiv de azi. O discuție căreia, realmente, nu i se poate pune capăt, intrucit fiecare moment își formează tipul

Alla Demidova

său de erou pozitiv. Autorii filmului s-au aplecat asupra trăsăturilor tipice ale tinărului de azi.

Anii comuni de studenție au fost din capul locului garanția unei colaborări armonioase între foștii colegi. Interpretul principal, S. Diacikov, lucrează și el pentru a doua oară cu Larisa Șepitko, în condiții de înțelegere și de profund respect reciproc. În schimb Alla Demidova, protagonistă feminină, s-a întâlnit pentru prima dată cu regizoarea. Dar, de pe acum, amândouă au o părere excelentă una despre alta.

LARISA ȘEPITKO: Personalitatea Allei Demidova ne silește să schimbăm sensul anumitor momente din scenariu, să filmăm altfel unele scene.

ALLA DEMIDOVA: Înainte am lucrat cu regizori din altă generație. Acum, cu Larisa Șepitko nu trebuie să discutăm mult asupra semnificației cutărui sau cutărui gest al eroinei mele:

„arta
ca arta arta a.
arta arta arta a.
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta a

ne înțelegem din priviri. În cariera mea această colaborare are o importanță deosebită.

Și acest personaj, adăugăm noi, întrucât pînă acum Alla Demidova n-a interpretat pe ecran decît roluri de femei mai în vîrstă decît dînsa — Spiridonova, Arkadina — și care nu-i semănau deloc. Abia al unsprezecelea rol — Katea din „Tu și eu” — îi dă posibilitatea să interpreteze un personaj de vîrstă ei, din vremea ei.

ALLA DEMIDOVA DESPRE PERSONAJ: Katea îmi seamănă prin felul de a gîndi, prin ceea ce face. Este un personaj pentru care pot recurge chiar la propria-mi biografie. Mă bucur că s-a întimplat așa, deoarece n-aș vrea să mă întorc la procedee deja folosite, să repet lucruri deja făcute. Îmi place să descopăr că sînt capabilă și de altceva.

Treimea interpreților principali este încheiată de Iurî Vizbor, actor cu o personalitate originală, iar în celelalte roluri vor apărea Natalia Bondarciuk, Liubov Konstantinova, Valeri Nosik, Leonid Markov.

REFLECTOR

Regizorul englez Ken Russel lucrează la un film despre Edith Piaf. Filmul se va numi „Vrăbiuța”, iar rolul neuitatei artistice a fost incredințat Lizel Minelli, fiica unei alte neuitate artistice, Judy Garland.

Jean Gabin pentru a nouăzeci-oară în fața camerei de luat vederi: în regia lui Michel Audiard, el joacă rolul principal în filmul „A fost o dată un mic vapor”.

TEATRU

Pagina șaisprezece

Pînă acum drumurile lor nu s-au întîlnit. „Clubul celor douăsprezece scaune”, adică rubrica de umor, își are domiciliul în pagina a șaisprezecea a săptămînalului „Literaturnaia Gazeta”, iar Teatrul de miniaturi din Moscova în clădirea proprie din parcul „Ermitaj”, strada Karetnii Read nr. 3. Dar, cum se spunea în vechile romane, „erau făcuți unul pentru altul”. Cînd și-au dat seama de asta, ambele părți și-au arătat dorința de a colabora. Așa s-a născut noul spectacol al Teatrului de miniaturi, hrănit de umorul publicat în pagina a șaisprezecea.

Spectacolul este alcătuit din două părți, foarte diferite ca gen. Nici că se putea altfel: într-adevăr cite forme îmbracă versurile și proza, desenele și fotografiile, epigramele și aforismele! Din toate acestea s-au născut scheciuri și cîntece, scenele și farse, intermezzo-uri și monologuri, dansuri și parăzi finale. Autori, scriitorii satirici: L. Lihodeev, G. Gorin, G. Drobiz și, cum se spune, un grup de tovarăși.

Actorii sînt doisprezec de toți. Și nici nu era nevoie de o schemă mai umflată. Respectivii tovarăși (lista lor o veți citi mai încolo) se descurcă perfect.

Pus în scenă de regizorul Mihail Rapoport, noul spectacol se intitulează chiar: „Pagina a șaisprezecea”. Și așa anunță și afișele care au împinzit Moscova. Muzica a fost scrisă de Mihail Nesterov; și după părerea mea, n-a scris-o rău: e o muzică plină de fantezie, originalitate și umor. Iar umorul nu-i o treabă ușoară nicăieri, și cu atît mai mult pe portativ...

— Cum așa — ar putea protesta un spectator-pesimist sau un cititor-pesimist — dar lipsuri nu sînt?

— Ba bine că nu! — am răspunde noi disprețuitor. Se poate fără lipsuri? Dar de ele ne vom ocupa în altă parte. O vom face strict secret: vom chema pe cine trebuie unde trebuie și-i vom pune în vedere ce trebuie.

În încheiere, vreau să-i numesc pe artiști, E. Arzumian, O. Vahmistrova, O. Glinka, A. Gorizontova, V. Dolinski, I. Dubrovin, T. Kliușina, L. Lazarev, V. Nefedova, T. Poleakova, E. Suponeva și I. Somov.

Și îmi exprim speranța că alianța creatoare dintre Pagina și Teatrul va continua și pe viitor.

Viktor Ardov

Fără cuvinte

INTERVIU

Cu Hardy Krüger,
pilot
in clipele libere...

Pe celebrul actor vestgerman Hardy Krüger, cu peste cincizec de filme la activ, l-am cunoscut în timpul filmărilor la „Cortul roșu” al lui Mihail Kalatozov.

Ochi albaștri, fața arsă de soare, bărbie voluntară, Hardy Krüger are ceva din eroii lui Jack London. De aceea nu m-am mirat cînd mi-a spus că interpretează cu plăcere roluri de oameni puternici, voluntari, energici.

Cînd l-am rugat să-mi vorbească despre el, Krüger n-a știut însă cum să înceapă, apoi a mărturisit brusc:

— Nu m-am gîndit nici o dată la cariera de actor.

„Nu-i prea original” — mi-am spus eu. Ghicindu-mi parcă gîndurile, Hardy Krüger s-a explicat:

— De mic vroiam să mă fac pilot. Cam asta visează băieții să devină — soferi, fotbaliști, piloți, cosmonauți. Idolul meu erau Saint-Exupéry. Dar viața ne răstoarnă adesea planurile. Făcînd o dată figurație, m-am molipsit de pasiunea pentru actorie. Timp de vreo zece ani n-am izbutit să răzbesc la suprafață. Mi se incredințau numai apariții episodice, roluri aproape irelevabile. Abia în 1956, cînd am plecat în Anglia, mi-am făcut în sfîrșit, o carieră. După ce am jucat de-a valma tot ce mi se propunea: gangsteri, juni-primi, mi-a venit și mie vremea să pot alege, să-mi impun punctul de vedere.

În 1962 regizorul francez Serge Bourguignon l-a distribuit pe Hardy Krüger în rolul pilotului german din filmul „Duminicile cu Sybille”. Subiectul e foarte simplu. Războiul a luat sfîrșit. Pacea mult așteptată a venit. Dar asul german, care a aruncat bombe peste orașele Franței, suferă pe zi ce trece tot mai tare din pricina trecutului său. Ca să-și răscumpere cît de cît vina, vine într-un orașel unde există o casă de copii și roagă să fie acceptat ca tutore al micuței Sybille. De acum încolo în toate duminicile va veni la internat, îi va aduce fetiței cadouri, dulciuri, va încerca să-i înfrumusețeze viața, să țină locul tatălui ei. Dar în jurul lui se țese o plasă de calomnii, se fac glume aluzive, fostul pilot e urmărit de priviri batjocritoare. Neputînd suporta această bănuială jignitoare, pilotul se sinucide.

Spiritul antirăzboinic al filmului, jocul strălucit al lui Hardy Krüger au făcut din „Duminicile cu Sybille” un eveniment cinematografic. Filmul a primit premiul „Oscar” și alte cîteva premii și a făcut din Krüger o vedetă internațională.

— Răul, ca și binele, își are eroii săi a observat gînditor actorul. Eu sînt întotdeauna pentru eroii binelui.

— Înseamnă că sînteți optimist?

— În bună măsură.

— Ce faceți în timpul liber?

— Pilotaj. Uneori izbutesc să „fur” cîteva zile și atunci las totul baltă, mă

urc în avion și mă duc acasă în Tanzania, cît mai departe de ochii lumii.

— Înseamnă că visul copilăriei s-a împlinit într-o oarecare măsură. Dar nu e periculos? Avionul cere un antrenament permanent.

— Numai în ceasul primejdiei se verifică bărbatul.

— L-ați citat pe Schiller. E poetul dv preferat?

— Cine nu-l iubește pe Schiller? Mi-a răspuns actorul printr-o întrebare.

— Cum privește doamna Krüger pasiunea dv pentru sportul aviatic? După cite știu, aveți doi copii.

— Soția mea se urcă în avion alături de mine, iar copiii rămîn cu guvernanta. — Ați avut multe parteneri celebre. Care sînt, după părerea dv, cele mai bune cinci actrițe din lume?

— Să numesc cinci? Ar fi necavallesc din partea mea! M-aș mărgini la un singur nume: Anna Magnani. Am jucat cu ea în filmul „Secretul din Santa Vittoria” al lui Stanley Kramer. Este o mare actriță.

— Cunoașteți literatura rusă?

— Fără asta cine s-ar putea considera cît de cît cult?!

— Pe care dintre scriitorii ruși îi iubiți mai mult?

— Pe Dostoevski, Tolstoi, Cehov și, bine înțeles, Gorki.

— Care sînt cele două cărți pe care le-ați luat cu dv. în secolul XXI?

— „Divina comedie” și „Crimă și pedeapsă”.

— Ce puteți spune despre cinematograful sovietic?

— Ați avut și aveți mulți regizori admirabili. Eisenstein a rămas unul din-

tre numele cele mai mari. În ultimul timp am văzut cîteva filme foarte bune. Din păcate, însă, ca tot, actorii, merg rar la cinema.

Imediat după discuția noastră actorul a plecat cu avionul în Anglia, unde începuse alt film. Apoi se pregătea să plece acasă, în Africa. Căci Hardy Krüger s-a stabilit în Tanzania, unde îi place să îngrijească de animalele sălbatice pe care le crește în mica lui fermă.

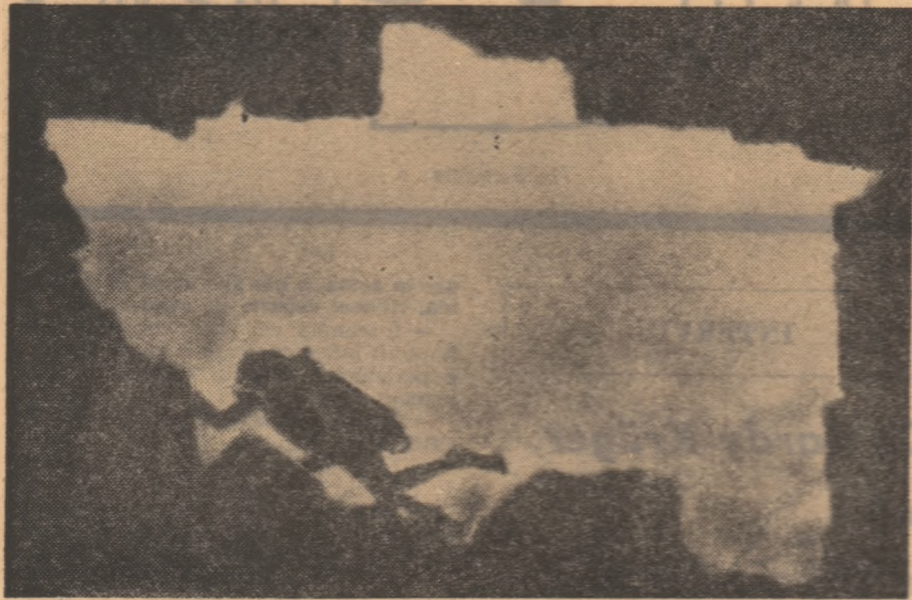
Vitali Zaseev

ARHEOLOGIE

Operația „Cetatea scufundată”

De vreun an de zile, ziarele și revistele din lumea întreagă s-au referit de multe ori la misteriosul oraș scufundat în nordul insulei Andros din arhipelagul Bahamas, descoperit întâmplător de pilotul unei curse aeriene. La fața locului s-au deplasat echipe de savanți și specialiști. Chiar de la primele constatări s-a conchis că într-adevăr putea fi vorba de o construcție uriașă realizată de mâna omului, pro-

spre a găsi nivelul mării la 6 m sub actualul nivel. Ținând apoi seama de înălțimea lor, monumentalele structuri n-au putut fi edificate mai departe în timp decât în mileniul 7 sau 8 î.e.n. Aprecierile sînt confirmate și prin investigația cu carbon 14 care, aplicată turbăriiilor scufundate din vecinătate, a indicat 6000 de ani pentru 4 m adîncime și, prin extrapolare, circa 10.000 de ani pentru 6 m. Excavațiile siste-

Ca o apariție parcă din altă lume, omul-broască scrutează atent fundul mării

tabil un edificiu precolumbian extrem de vechi. După cum se părea, descoperirea din Bahamas putea răsturna deci toate teoriile despre populațiile, originea și civilizațiile americane. Încît s-a trecut la cercetări extrem de minuțioase. Așa a început operația „Cetatea scufundată”...

Pentru a elucida secretul ciclopicelor ziduri — ne informează o cunoscută publicație științifică — D. Rebiokoff, care explora Great Bahama Bank (un vast platou scufundat) — a hotărît să utilizeze procedee tehnice extrem de perfecționate, printre care și unul dintre cele mai recente modele de „avioane” submarine. Cercetările au confirmat că nu putea încăpea nici o în-doială: ciudatele urme de construcții fotografiate din avion erau ziduri. Unele blocuri aveau dimensiuni uriașe. Ceea ce a atras însă mai cu seamă atenția exploratorilor a fost faptul că partea exterioară a zidului de est — cercetat cel dintîi — este perfect aliniată, că sub primul strat de pietre se află cel puțin un al doilea, fixat cu un strat de ciment cu o grosime de circa 6 cm, și că fața interioară a blocurilor (bineînțelese acolo unde cimentul a putut fi înlăturat) poartă prețutindeni urme de unelte. S-a mai stabilit că zidurile principale sînt perfect drepte, orientate în direcția nord-sud, și perfect paralele cu suprafața apei, ceea ce denotă că au fost construite de ingineri pricepuți. Așa se și explică desigur cum de au putut rezista aceste ziduri, timp de milenii, la taifunurile și uraganele tropicale, cu vînturi extrem de puternice și valuri de 10 m înălțime. Foarte ciudat este și faptul că zidurile nu sînt invadate de forme de viață marină — ca, de pildă, alge, bureți, briozoare sau corali madreporici. Cercetătorii sugerează că construcțiile au fost acoperite de nisip timp de multe secole și că au fost degajate abia foarte recent, de numeroase uragane din ultimii ani.

Dar cînd s-a scufundat cetatea? Ce popor, ce civilizație a transmis posterității aceste vestigii monumentale? Fotografiiile și filmele făcute au fost expediate mai multor grupuri de specialiști din întreaga lume. Studiind imaginile submarine, experții respectivi au înlăturat și ei, de la bun început, ipoteza unei formații stîncoase naturale. Au fost, dar, ridicate zidurile de popoare precolumbiene, ca de pildă olmecii, cunoscuți prin măreția și rafinamentul civilizației lor? Răspunsul a fost negativ: comparate, tipurile de construcții olmece și „bahamiene” au anulat presupunerea. Geologia submarină modernă a oferit date care nu permit inserarea descoperirii în cronologia precolumbiană. Într-adevăr, în cazul lui Great Bahama Bank trebuie făcut un salt de 5—6000 de ani î.e.n.

matic care vor fi întreprinse în vederea degajării vor scoate la lumină, probabil, material arheologic care să risipească misterul. Acestea ar fi faptele.

Pe de altă parte, studierea civilizațiilor americane arată că unele din ele au apărut ca niște „explozii” și nu ca fructul unei maturizări seculare. De unde au provenit, totuși, aceste culturi care au dat naștere, aproape instantaneu, unor imperii? O explicație ar putea fi găsită în tradițiile tuturor civilizațiilor arhaice mesoamericane și andine care evocă „Zei albi”, eroi divinizați răsăriți din mare: Kon Tiki Viracocha sau Kukulcan la mayasi și Quetzalcoatl la tolteci. Încît arheologul E. Thomson, ale cărui descoperiri în Yucatan au făcut senzație la timpul lor, n-a ezitat să avanseze ipoteza că de „explozia”, de înflorirea acestor civilizații ar fi răspunzătorii atlantiții. El crede în istoricitatea unui complex insular situat în Atlantic și care ar fi fost puntea pe care un popor maritim — cu mii de ani înaintea fenicienilor — ar fi ajuns pe țărmurile mesoamericane. Teoria lui, întărită de recente descoperiri din Bahamas, ar putea fi rezumată astfel: către mileniul X î.e.n. în insulele atlantice din zona actualelor Canare și Azore s-a dezvoltat o civilizație ulterior catastrofal lovită de creșterea generală a nivelului mării după ultima glaciațiune. În urma acestui cataclism atlantiții au început o colonizare spre est (Africa, Mediterana) și spre vest (coastele mesoamericane). Această migrație ar putea explica misterul „popoarelor ieșite din mare”; civilizația cretană, megalitiții din Baleare, originea misterioasă a filistenilor, prezența oamenilor albi din Africa cu milenii înaintea erei noastre. Un nou jalon în această uimitoare migrație l-ar constitui și descoperirea unor urme de civilizație în Bahamas. Evident, teoria reclamă un contra-interogatoriu al arheologiei, antropologiei și oceanografiei, aflat acum în curs.

Dar, poate că nici n-a existat numai o singură Atlantidă.

METEOROLOGIE

Roua, chiciura și alți meteori

Cuvîntul meteor ne face să ne gîndim, de obicei, la semnificația lui astronomică, să-l asociem deci cu punctele luminoase care se mișcă cu viteză mare

pe cerul nocturn și ajung uneori pe Pămînt sub formă de meteoriți. În meteorologie, însă, meteor (de la cuvîntul grecesc meteoros, care înseamnă prezent în aer) desemnează o categorie de binecunoscute fenomene atmosferice. Există, de pildă, meteori apoși sau hidrometeori, pe care îi cunoaștem și sub numele de precipitații atmosferice: ploaie, brumă, zăpadă, ceață, nori, polei, etc.; meteori electrici, cum sînt fulgerul și trăsnetul; în sfîrșit, meteori optici, fenomene datorate refracției, difuziunii și absorbției în atmosferă a radiației solare și pe care le numim, în mod obișnuit, curcubeu, crepuscul, halo, miraj.

Să ne oprim, pe scurt, la meteori apoși, la precipitațiile atmosferice. Cantitatea lor este măsurată, după cum se știe, în milimetri, pe o anumită suprafață, într-un anumit interval de timp și reprezintă înălțimea stratului de apă care s-ar forma dacă precipitațiile ar rămîne pe loc. În zonele ecuatoriale, de pildă, cad în medie 1500—3000 mm pe an, în regiunile tropicale musonice — în insulele Hawai și la Cherrapunji (India) — precipitațiile sînt mult mai abundente, pînă la 12 000 mm anual. În cîteva zone de pe glob, cum sînt deșertul Libiei sau deșertul Atacama, nu cad de loc precipitații.

Cînd vorbim de precipitații atmosferice ne gîndim însă la ploaie, zăpadă, lapoviță, grindină, care provin din nori și deci cad vertical pe Pămînt. Spre deosebire de acești hidrometeori verticali există însă și așa-numitele precipitații orizontale, cum sînt bruma, chiciura, poleiul, roua, produse prin condensarea vaporilor de apă din aer pe porțiuni de suprafețe răcite. Ele se formează de predilecție pe terenuri accidentate sau împădurite; în regiunile de munte precipitațiile orizontale sînt chiar mai abundente decît cele verticale. În pădurile din Munții Caucazul, de exemplu, chiciura e atît de bogată, încît, scuturîndu-se de pe copaci, așterne pe sol un strat gros de zăpadă, în timp ce în imediata apropiere, în regiunile neîmpădurite, nu se formează nici un fel de precipitații.

În diverse regiuni de pe glob, unde precipitațiile verticale sînt puține, omul a utilizat — și utilizează — în scopuri practice hidrometeori orizontali. Astfel, în 1912, în Crimeea a fost construit un condensator de chiciură, care dădea 350 de litri de apă potabilă pe zi. Instalații similare pentru obținerea apei potabile funcționează și în regiunile muntoase din Italia. În multe regiuni unde nu cad aproape de loc precipitații verticale, vegetația și viața sînt totuși posibile datorită tot unui hidrometeor orizontal, roua. Aceasta întreține viața în așa-numitele deșerturi ale cețurilor, cum sînt Namib, pe țărmul atlantic al Africii, sau deșertul din Chile și Peru, care se întinde de-a lungul litoralului vestic al Americii de Sud. În deșertul Namib, de pildă, cantitatea anuală de precipitații este, în cel mai bun caz, de 10 mm pe an. În schimb roua, generată de cețuri, se depune în 295 de zile din 365. Deșertul din Chile și Peru are condiții și mai favorabile pentru depunerea

O surprinzătoare rezervă de umiditate: chiciura

precipitațiilor orizontale, intrucît ceața formată de ocean și minată de vînt deasupra continentului se lovește în calea ei de o stavilă naturală, Munții Anzi; izbindu-se neconștient de acest obstacol, valurile de ceață se ridică tot

știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

mai sus, creînd un proces continuu de condensare.

Cantitățile de umiditate furnizate de precipitațiile orizontale nu sînt, așadar, de fel neglijabile. La o stațiune experimentală din Crimeea s-a calculat că pe un copac cu o înălțime de 2 metri se pot depune 60 kg de chiciură, ceea ce înseamnă că pe un hectar de pădure „recolta” de umiditate provenită din chiciură ar fi de 600 de tone. În consecință, cercetătorii intenționează să planteze păduri pe vîrfurile golașe ale munților din Crimeea, spre a obține milioane de metri cubi de apă din ceea ce natura oferă gratuit: precipitațiile orizontale.

Fără cuvinte

NECUNOSCUTELE TERREI

Miraculosul „ulei de stîncă”

Întors dintr-o excursie în munții Saian (Siberia) un turist a adus de acolo o materie care, după cum spunea,

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tel
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica t
tehnica tehnica tehnica tehnic
tehnica tehnica tehnica te

are niște proprietăți miraculoase: o rană unsă cu o soluție care are la bază această materie se cicatrizează în câteva ore.

Cind ciudata „piatră” verzuie — po-roasă la pipăit și uscată ca creta — a fost prezentată însă farmacistului Alexandr Mahov, care a condus mai multe expediții geobotanice în munții Saian, el nu s-a arătat prea mirat, ci a declarat:

— Da, cunosc „piatră” asta. E așa numitul „ulei de stincă” din Siberia. Și are, într-adevăr, niște proprietăți medicinale neobișnuite: fracturile grave se vindecă de două ori mai repede. Locuitorii din regiunea munților Saian o folosesc de mult. Într-un sătuc din Tuva (regiune autonomă din Siberia), mi s-a vorbit într-o zi de un vânător care și-a fracturat un picior în munți. Era singur și nu putea chema pe nimeni în ajutor. Cu mare greutate a izbutit să se tirască până la o colibă părăsită. Avea la el o pungă cu pudră din acest „ulei de stincă”. Și într-adevăr, magicul elixir i-a salvat viața. Mai mult, omul s-a înapoiat acasă complet vindecat și fără măcar să schiopăteze.

Relatarea de mai sus părea să țină mai mult de legendă și așa a socotit-o și farmacistul Mahov. Dar mai târziu l-a cunoscut pe vânătorul cu pricina care i-a repetat povestea cuvânt cu cuvânt. Doi medici i-au examinat piciorul și au admis că într-adevăr fusese fracturat și că oasele se sudaseră. Fractura era înconjurată de o margine osoasă, care nu se formează niciodată în cazul unui tratament obișnuit. Vânătorul a mai arătat farmacistului și elixirul, pe care-l numea **bartsin**: ceea ce în limba tuvină înseamnă „ulei de stincă”. Uimitorul „ulei” se găsește în munți, la mare înălțime, în crăpăturile stincilor.

Așadar, ce-i **bartsinul**? Dar să-i dăm cuvântul tot farmacistului Mahov.

— Experiențe făcute în clinică au dat rezultate surprinzătoare. Într-un spital din Krasnoiarsk au fost selecționați 12 pacienți cu fracturi foarte complicate, însoțite de leziuni ale țesuturilor, vaselor și nervilor. Fiecăruia din acești bolnavi i s-a administrat de două ori pe zi o doză de elixir pe bază de **bartsin** și cu toții s-au vindecat cu trei săptămâni înainte de un grup de bolnavi martori. Și, ceea ce e iar foarte important, nici unul din ei nu prezenta efecte secundare. Fracturile erau înconjurare de țesuturi osoase care înveleau oasele ca niște manșoane. Aceste „inele” fac sudura mai solidă chiar decât restul osului. Apoi **bartsinul** a fost încercat și la Fabrica de medicamente din Krasnoiarsk și a relevat calități bactericide mai puternice decât penicilina.

Farmacistul Mahov și-a procurat „uleiul de stincă” pentru aceste experiențe în cursul citorva expedițiilor. Traversând Eniseiul, a zărit într-o zi pe stâncile abrupte care străjuiau mările fluviu pete caracteristice care indicau prezența **bartsinului**. Dar stâncile erau drepte ca un zid, iar pe locul unde se bănuia existența **bartsinului** era un cuib de vulturi...

Mahov și însoțitorii lui s-au cățarat până la cuib susținută de frînghii. Ne putem imagina scena: suspendați peste prăpastie și deasupra lor păsări de pradă care le puteau ușor perfora craniul cu o singură lovitură de cioc. Din fericiere, exploratorii aveau asupra lor petarde fumigene. Unul din ei îi ținea la respect pe vulturi cu fumul, iar ceilalți spărgeau masa de „ulei de stin-

că” solidificată și o zvirleau jos. În felul acesta s-au putut colecta câteva kilograme din prețioasa materie.

În general, însă, **bartsinul** e foarte rar.

Despre compoziția **bartsinului**, pentru moment se știe numai că e de origine minerală. Cercetările care se fac acum la Krasnoiarsk vor furniza însă cu siguranță date mai complete.

FIZIOLOGIE

Plinsul alină?

Cind sint coplesiti de suferinta, multii inși își frământă pumnii, își înclătează maxilarele, umblă agitatai de colo pină colo. Dar nu numai oamenii își „consumă” durerea agitându-se, ci și animalele. Explicația științifică a fenomenului este, după opinia fiziologului A. A. Uhtomski, următoarea:

Durerea creează în scoarța cerebrală un focar dominant. Încordarea mușchilor dă naștere — tot în scoarță — unui alt focar de excitație. Acesta din urmă devine el dominant și durerea își pierde însemnătatea preponderentă. Această lege a activității nervoase superioare a fost de altfel exprimată și în așa-numitul principiu al lui Hipocrat: „O durere o înlătură pe alta”. Așadar, pacientul de pe scaunul dentar care își ciupește din răspuțeri mîinile, încearcă să-și formeze în creier un alt focar dominant.

Strigătul de durere este o manifes-

„Un suflet care are nevoie de compasiune, mîngiere”

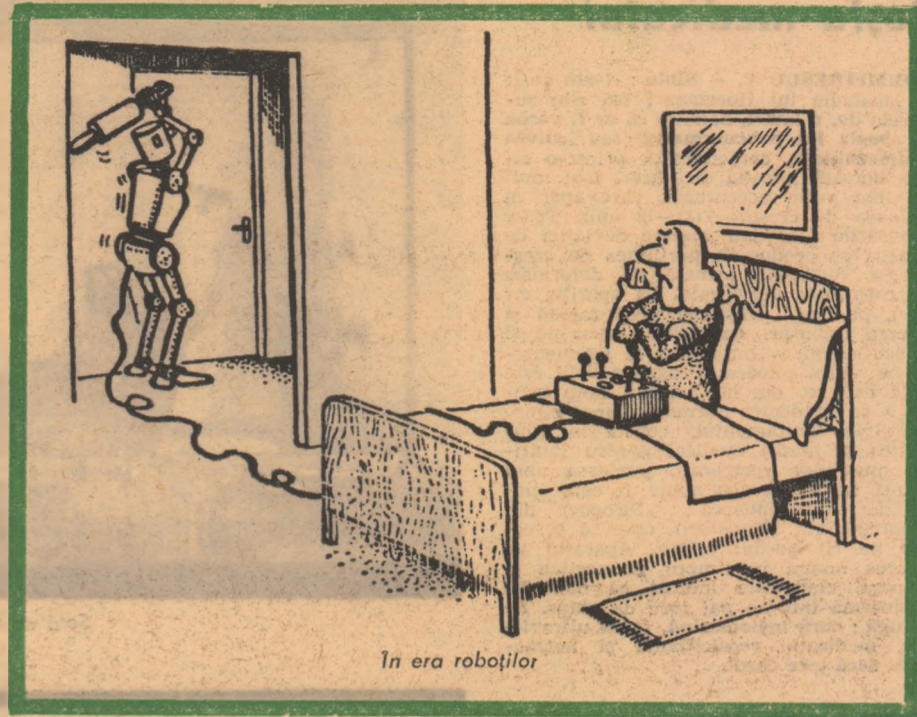
tare similară cu aceea descrisă mai sus. Cu deosebirea, însă, că el provoacă, în afară de încordarea mușchilor, și o încetinire a respirației. Rezultatul este o sporire a concentrației de bioxid de carbon din sînge Alimentat cu acest sînge, creierul devine pentru scurt timp mai puțin sensibil la impulsurile iritante, inclusiv la cel care pricinuieste durerea.

Dar și plinsul provoacă o oarecare încetinire a respirației. Lacrimile sint declanșate de împrejurarea că între mușchii care se încordează în timpul plinsului se află și cei care exercită o presiune asupra ochiului. De unde se vede că expresia cu sens ironic „a stoarce lacrimi” are un corespondent fiziologic.

Ar fi însă, din mai multe motive, greșit să punem plinsul pe același plan cu țipetele de durere. Un motiv ar fi că oamenii reacționează la durere prin plins. Pe de altă parte însă se știe că există și lacrimi „dulci”, care n-au nimic comun cu suferința fizică.

Natura plinsului rămîne de aceea o enigmă pentru fiziologi. Un singur lucru s-a putut stabili cu certitudine, anume că această manifestare are o strînsă legătură cu personalitatea umană. Poate așa se explică de ce animalele nu plîng niciodată. În sfîrșit, atîta timp cît știința n-a descoperit natura plinsului, am putea admite ipoteza că această particularitate a omului este strîns legată de suferințele lui spirituale.

Or, tîngirile de durere nu țin de fenomenele vieții spirituale. Ele sint mai degrabă indiciul unui soi de „deconectare” a sufletului aflat sub pre-

siunea unei cumplite suferinți fizice. Oamenii cu o mare tărie sufletească izbutesc să-și înăbușe durerea. Mai mult, ei pot să se sustragă total bolii, așa cum făcea bine cunoscutul matematician francez Blaise Pascal care atunci cînd se scufunda în calcule matematice izbutea să uite de cumplita nevralgie care îl chinuia deseori.

Lacrimile, însă, țin de afect. Iată un exemplu elocvent în favoarea acestei afirmații. Jucîndu-se, un copil se lovește foarte tare. Dacă nu se află nimeni prin preajmă-i, țipă, oftează sau... nu se manifestă în nici un fel. Dacă însă lingă el mai e cineva, mai cu seamă mama, manifestările sint întotdeauna zgomotoase. De multe ori se întîmplă ca plinsul să se declanșeze mult timp după încetarea durerii, determinat de ivirea mamei sau a altor persoane cunoscute. Acest plîns nu mai este o expresie a durerii fizice, ci mai degrabă o jeluire, o povestire fără cuvînte a celor întîmplate. El cere compasiune, mîngiere.

Și adulții plîng, de altfel, uneori „pentru alții”: există bolnavi, de pildă, care plîng ca să impresioneze sora sau medicul care îi îngrijesc. Alteori, oamenii plîng „în pernă”; și de astă dată spre a poza în victime, privindu-se cu ochii celor apropiați lor. Efectul este însă de multe ori contrar: adultul care plînge de durere fizică face impresia unui om lipsit de tărie de caracter.

Dar și unui om curajos i se poate întîmpla să verse lacrimi, ba chiar la o vîrstă înaintată. Poate să plîngă, de pildă, la auzul unei muzici. Dar în acest caz plinsul este cu totul altceva, el denotă o intensă trăire spirituală. Sint manifestări care nu mai pot fi considerate prin prisma fiziologiei.

ZOOLOGIE

„Poporul” de sub platoșă de gheață

Pînă nu de mult se credea că sub platoșă de gheață care acoperă Antarctica nu este posibilă nici o formă de viață. Dar cercetări făcute în ultimul timp infirmă această părere. Știrea a stîrnit un mare interes mai ales pentru că specifică că sub calotă, la o temperatură de 1,9°C, trăiește un ade-vărat „popor” acvatic. Cum de e posibil, însă, ca un număr atît de mare de animale să-și găsească subsistența cînd se știe că fotosinteza, sursă directă sau indirectă a hranei, nu se poate efectua în această regiune a globului decît în lunile de vară? Și totuși, deși pare imposibil, lucrul își are explicația lui. Să vedem însă mai întîi cum s-a procedat spre a se ajunge la interesanta descoperire.

Metoda utilizată a fost aceea a recoltării și eșantionării. Pentru a se ajunge la apă ar fi putut fi folosite crevassele naturale din gheață care răz-băteau pînă la baza calotei, dar acestea nu corespondeau necesităților experimentatorilor — întrucît puteau îngheța în momentele cele mai nepotrivite. Încît s-a recurs la practicarea

unor găuri artificiale. La început, pentru a face găuri în crustă, gheața a fost tăiată sau făcută să sară în aer prin explozii, apoi blocurile cristaline au fost ridicare spre suprafață prin etaje succesive. După care, pentru ca gheața să nu se formeze la loc, deasupra deschizăturilor practicate au fost montate încăperi portative încălzite, încît cercetătorii puteau recolta viețuitoarele confortabil, ca în laborator. În total au putut fi recenzate astfel aproape șaptezeci de specii, în majoritatea lor notothenoide, grup a cărui origine antarctică nu poate fi pusă la îndoială. Printre ele se află și familia „Pestelui-gheață”, total lipsit de hemoglobină, particularitate unică printre vertebrate. Singele acestor pești cu aspect ușor opac, verziu pal sau alb spre galben nu are nici un pigment transportor de oxigen; în exterior „peștii-gheață” sint translucizi, indeo-sebi în porțiunea caudală. După toate aparențele, se pare că ei și-au redus valorile metabolice și nu sint capabili de activitate decît perioade foarte scurte. Cercetările asupra biochimiei singelui și respirației celulare a acestei ciudate familii de pești sint încă în curs. Metabolismul speciilor cu sînge normal a fost însă bine studiat, revelîndu-se perfect adaptat la frig. În sfîrșit, cercetătorii au mai stabilit că majoritatea speciilor antarctice sint de dimensiuni mici (60 cm), dar că unele pot atinge chiar 1,30 m lungime și o greutate de 27 kg!

Și acum să vedem cum se face că acest sistem ecologic poate cuprinde animale atît de numeroase, sub un strat de gheață atît de gros. Căci zoologii au izbutit să clarifice și această problemă. În primul rînd, ei au constatat că sub platoșă de gheață intensitatea fotosintezei este totuși considerabilă. De altfel, s-a mai constatat că sub calota glaciară, pe fundul mării, există o mare masă de zooplancton și o faună foarte bogată de nevertebrate. Așadar, existența fotosintezei și hrana suficientă constituie una din condițiile, și principala, care face posibilă viața

Cercetările din Antarctica se desfășoară de multe ori în asemenea condiții

sub ghețurile Antarcticii. În al doilea rînd, un rol important în supraviețuirea în acest mediu ingrat îl joacă, fără îndoială, și mecanismele de adaptare la frig care fac obiectul cercetărilor în curs: de pildă, proprietatea specială a singelui de a rezista la frig, adaptarea la frig a sistemelor enzimatice etc., etc.

Poșta medicului

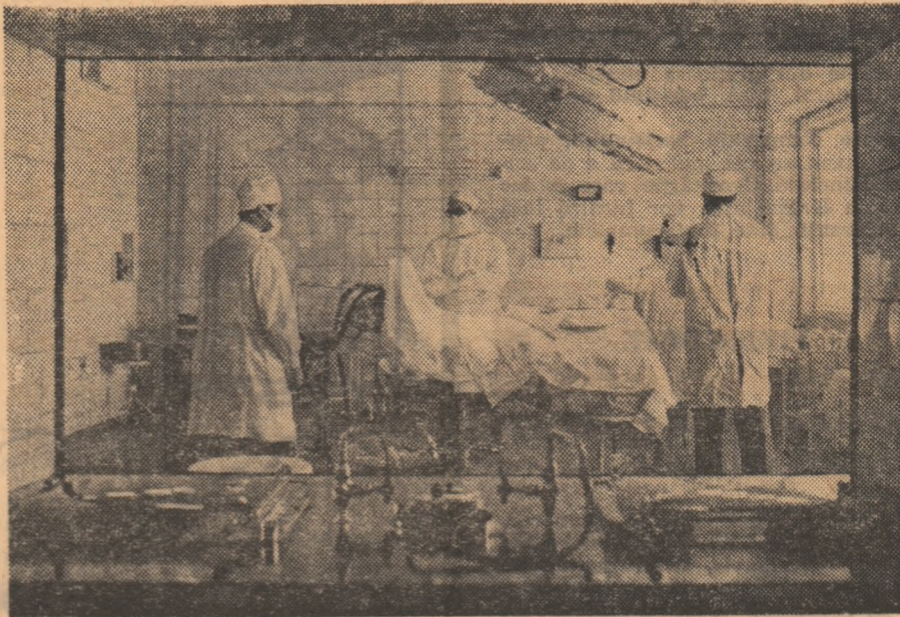
DUMITRESCU V. — Sibiu : N-am auzit de „maladia lui Hoerman”, dar din sumarele dv. relatări, bănuim că ar fi vorba de „boala lui Scheuermann” sau „cifoza adolescenților”, caracterizată printr-o cifoză dorsală însoțită de dureri mai mult sau mai puțin accentuate, care apar în perioada de creștere (11—18 ani). Toate tulburările care dau naștere deviației de coloană se produc în porțiunea de creștere a vertebrei, urmată de deformări ale corpurilor vertebrale. La apariția cifozelor, pe lângă creșterea prea rapidă și diverse tulburări endocrine, intervine și o insuficiență a mușchilor și ligamentelor ce susțin coloana. Prognoza bolii este bună dacă se iau măsuri din timp pentru a se împiedica formarea unei cifoze definitive. Tratamentul constă în gimnastică și masaj medical pentru întărirea mușchilor vertebrali, purtarea unui aparat susținător (ce poate fi confecționat la întreprinderea „Pirogov” din București, str. Negustori), care să corecteze pe cât posibil cifoza. Aparatul va fi scos numai în timpul gimnasticii și noaptea, când este indicat ca bolnavul să doarmă într-un pat tare de ghips. Se adaugă: cură heliomarină, raze ultraviolete, medicație recalcifiantă și hormonală, dacă este cazul.

D.M.V. — Arad : Este o problemă de chirurgie estetică, pe care o poate rezolva serviciul de chirurgie estetică al Spitalului Fundeni sau Spitalul de chirurgie plastică și reparatoare, str. Arh. Mincu 7, București. 2) În general, după vîrsta de 18 ani — cînd cartilajele de creștere mai sînt încă deschise — este posibilă o dezvoltare cu încă 3—4 cm în înălțime. De altfel, 1,70 m este media relativă pentru adolescenții din zilele noastre. 3) După o formă severă de hepatită epidemică nu prea este indicată practicarea judo-ului. 4) Și acum, ultima parte a „spovedaniei” dv. pe care am citit-o cu o emoție profundă. Nu punem la îndoială autenticitatea profesiunii dv., deși nu ne-ați spus chiar tot adevărul. Este limpede, însă, chiar din autobiografia dv., că abandonarea învățurii din incapacitatea de a vă concentra asupra unei activități socialmente utile, tendința spre vagabondaj (denumită în psihiatrie dromomanie), ostilitatea atît de agresivă arătată față de părinții dv. și de medicii (cu o reputație excepțională!) care v-au îngrijit etc. etc. sînt toate manifestări ale unei neuropsihoze endocrine trecătoare dar care trebuie neapărat tratată. Firește că abuzul de medicamente neuroleptice poate afecta ficatul sau alte organe (dar nu și potența!). Pentru a le pune capăt o dată, trebuie să vă redobiindți încrederea în afecțiunea și în dorința sinceră a părinților dv. și a medicilor de a vă reda sănătatea. Luciditatea perfect articulată a gândirii pe care o reflectă scrisoarea dv. ne întărește convingerea că, adăugîndu-i un plus de voință personală, vă veți regăsi, căci acesta este fondul „dramei” dv.

CONSTANTINESCU ANA — Adj. jud. Vrancea ; T. LECCA — București : Candidozele bucofaringiene și cele ale căilor respiratorii sînt destul de rezistente numai la tratamentul cu Stamicin oral. Este bine să asociați Amfotericina B. Tratamentul va dura între 3—8 săptămîni și va fi făcut în felul următor: Stamicin pe gură în doză medie de 9—12 drajeuri/zi în 3—4 prize. Paralel, Amfotericina B dizolvată în sol. glucozată 5%, administrată în perfuzii lente o dată/zi în doză de 0,75 mg — maximum 1,5 mg/kilocorp. Vă mai recomandăm imuniterapie cu extracte antigenice glucido-lipidice (Longhin), administrate în doze mari, progresive s.c., de la 0,2 la 2 ml, la 2 zile, concomitent cu antibioticul antifungic. Atenție la dezinfectia intestinală prin: Saprozan tablete sau Mexaform 3 cpr/zi.

FLORICA BORLAN — Baia Mare : Intrucît testările alimentare au fost negative, este vorba de o așa-zisă paraalergie urticariană datorită lambliazei. În orice caz, determinarea reacției provocate de lamblia și tratamentul urticariei trebuie făcute sub supraveghere medicală. În cazul unei alergii la viermi intestinali, tratamentul complex constă în: desensibilizare specifică cu extracte antigenice standardizate (dacă se descoperă antigenul) administrate în doze progresiv crescînde s.c. zilnic (0,1... 0,5—1 ml sol. 1%); corticoterapie în doze de atac (hemisuccinat de hidrocortizon, Urbason solubil sau Supercortisol i.m.); Metronidazol asociat cu Saprozan pe gură la două zile, timp de 10 zile; histamină și gammaglobuline (concomitent, s.c. în doze progresiv crescînde, zilnic).

FORSEA MARIA — Brașov : Cercetătorul sovietic V. Kuțevici arată că siliciul conținut în ceapă influențează pozitiv elasticitatea arterelor, consistența și durabilitatea lor, fiind deci indicat în tratamentul aterosclerozei. În acest scop, bolnavii vor mîncea timp de 5 zile cite o ceapă în greutate de 30 g (în trei „prize” a 10 g). În următoarele 5 zile „doza” totală va crește la 45 gr., după încă 10 zile la 60 g., iar în ultimele 10 zile de trei ori pe zi cite 30 g. După această cură, ceapa va fi consumată normal în mîncare și în plus se va continua încă două luni cu o „tinctură de ceapă” (1 parte ceapă și 5 părți alcool 75° lăsată la macerat 15—20 zile) din care se vor lua de 3 ori pe zi cite 15 picături. Tratamentul se repetă de două ori în cursul unui an și are efecte bune chiar și în ateroscleroza cerebrală.

Sală de operații

Foto : A.P.N.

GERIATRIE

Gimnastica tinerilor... octogenari

Cînd propunem bătrînilor între 70—80 de ani — și chiar dincolo de această venerabilă vîrstă — să practice exerciții de gimnastică sîntem, cel puțin la început, întîmpinați cu un zîmbet neîncrezător, sceptic. Va trebui deci să le demonstrăm cît mai convingător importanța gimnasticii pentru prelungirea vieții și sănătății. Nu este vorba firește de o „gimnastică de performanță” la inele sau bare paralele. Poate că ar fi bine să renunțăm și la termenul „gimnastică”, care amintește prea mult de exercițiile din școli sau asociații sportive.

Mișcările studiate și adoptate de noi urmăresc să obțină un anumit grad de suplețe a articulațiilor, să activeze mai intens funcțiile organelor de respirație și circulație a sîngelui, să păstreze mușchilor o tonicitate, elasticitate și vigoare cît mai mare pentru această vîrstă și să asigure întregului organism sănătatea de care are nevoie.

Aceste rezultate nu ar fi, însă, suficiente dacă prin exerciții nu numai de educație fizică, ci și de educație morală n-am fi observat la cei ce le execută continuu și în mod disciplinat un plus de vioiciune, de creștere a capacităților intelectuale, o evidentă ameliorare a moralului și voinței.

Iată un model de lecție de gimnastică, concepută special pentru tinerii... octogenari care nu desfășoară nici o activitate fizică, riscînd astfel să se anchilozeze:

ÎN PICIOARE

1. Mergeți la pas făcînd inconjurul încăperii.
 2. Scuturați mîinile de sus în jos, de mai multe ori și de la diferite înălțimi.
 3. Idem, dar acum de la stînga la dreapta.
 4. Scuturați cite o gambă lateral, înainte și înapoi.
 5. Mîna stîngă pe umăr: rotiți umărul înainte și înapoi.
 6. Ambele mîini pe umeri: rotiți acum amîndoi umerii.
 7. Ridicați umărul stîng, apoi umărul drept.
 8. Brațele ridicate cu mîinile pe clavicule; duceți acum brațele înainte și înapoi cu mișcări ușor smucite.
 9. Îndoiiți ușor genunchii, repetînd mișcarea de citeva ori, cu brațele întinse de-a lungul corpului.
 10. Duceți brațele înainte și în sus, cu mișcări ușor smucite.
 11. Mîinile pe șolduri; îndoiiți ușor genunchii și aplecați înainte trunchiul.
 12. Exercițiu de respirație: așezați mîinile pe abdomen, după care expirați-înspirați, de citeva ori la rînd.
- Urmează citeva momente de odihnă, în care timp puteți citi sau asculta muzică.
13. Masați-vă singuri ceafa.
 14. Masați-vă în dosul urechii cu degetele împinse înainte.

AȘEZAT PE SCAUN

15. Aplecați capul în jos; lăsați-l apoi încet pe spate.
16. Aplecați capul la stînga, apoi la dreapta, fără însă a-l roti.
17. Rotiți acum capul înspre stînga, apoi înspre dreapta.
18. Repetați exercițiul de respirație de

la nr. 12.

19. Joc cu mingea: treceți mingea dintr-o mînă în cealaltă.

20. Lăsați să cadă mingea, după care prindeți-o din nou.

21. Pășiți în ritm de muzică, de jur-împrejurul încăperii.

Acest model de lecție constă deci într-un număr de figuri simple de gimnastică de cameră, executate așezat pe scaun și în picioare. Nu este nevoie de niciun echipament special; mișcările pot fi executate și în costumul obișnuit, ba chiar și în pantofi de stradă, deși n-ar fi rău dacă ați avea costum și pantofi de sport.

Nikolai Micerin
Profesor de gimnastică
medicală

TEMĂ DE SEZON

Hipovitaminozele primăverii

În cursul iernii se produce o sărăcire a rezervelor vitaminice ale organismului ca o consecință a hranei consumate în acest anotimp, hrană mai puțin bogată în „principii vitale”. Protagonista acestor carențe este vitamina C care lipsește în mod special din alimentație din cauza consumului mai scăzut de verdeturi, legume și fructe. Cercetările au arătat că, pe de o parte, începînd din luna decembrie cantitățile de vitamină C scad progresiv atîngînd punctul culminant în luna martie, iar pe de altă parte există și o eliminare crescută de vitamină C în această perioadă. (Și alte vitamine sînt diminuate în sînge în timpul primăverii, însă într-o proporție mai mică).

La sfîrșitul iernii sau chiar în toiu primăverii unele persoane prezintă o serie de semne cutanate caracteristice. Într-un prim stadiu pielea se usucă și se descuamează ușor, în special pe fețele antero-laterale ale coapselor și pe cele postero-laterale ale brațelor. Destul de repede apar apoi, în aceleași zone, o ploaie de mici proeminente rotunde sau ovale, de mărimea unei gămălii de ac, cu atît mai numeroase cu cît carența vitaminică durează de mai mult timp. La pipăit aceste proeminente, care se descuamează, dau senzația unei răzătorii, pentru ca mai tîrziu pielea să pară semănată de zbircituri. Aspectul seamănă atunci cu acela de piele de broască, de unde și numele de **frinodermie** (frinix = broască; derma = piele) dat acestei boli de piele. Leziunea poate fi însoțită de mîncărime, părul devine adesea uscat și sfîrîmicios, unghiile capătă striuri longitudinale, iar pigmentația pielii poate deveni mai închisă. Atrofia glandelor sebacee se datorește și obstruării orificiilor de la rădăcina firelor de păr cu un dop de celule kera-

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap esc
culap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

tinice, formînd o așa-zisă hiperkeratoză generalizată. Cercetări recente pun aceste cazuri pe seama unei carențe de vitamină A și F, simptomele ciudatei afecțiuni dermatologice fiind încă studiate în momentul de față.

O altă stare caracteristică perioadei de sfîrșit a iernii este cunoscută sub numele de **astenii de primăvară**. Nume justificat nu numai de oboseala fizică, asemănătoare febrei musculare, care apare adeseori la cel mai mic efort, dar și de starea de apatie, de „lene intelectuală” care o însoțește. De multe ori se adaugă dureri de cap, amețeli, palpi-tații, indispoziție fără nici un motiv.

Explicabilă în mare măsură din cauza unei carențe accentuate de vitamină C în organism, astenia de primăvară nu se datorește însă exclusiv acestei hipovitaminoze. Chiar și cei care primesc o hrană bogată în vitamine în cursul iernii — mai ales în citrice și crudități — vădesc o moleșală mai mult sau mai puțin accentuată în perioada de tranziție de la iarnă la primăvară. Ea se datorește, cum arată cercetările de **biortimologie**, schimbării ritmului de viață a organismului. Trecerea bruscă de la condițiile biologice ale iernii la cele ale primăverii reclamă organismului o adaptare căreia mulți oameni nu-i pot face față imediat. În fine, printre cauzele asteniei de primăvară nu trebuie uitate diversele afecțiuni contractate în cursul toamnei și iernii (guturai, gripe, afecțiuni catarale ale căilor respiratorii) care scad rezistența și vigoarea organismului.

Cunoscînd cauzele care generează aceste avitaminoze, trebuie să respectăm un regim bogat în vitamine în cursul iernii. Nu trebuie să lipsească din alimentație fructele proaspete, citricele, legumele, zarzavaturile verzi, varza murată. Dacă acest regim hipervitaminic nu se vădește suficient, se vor adăuga: vitamina A, 3—4 drajeuri/zi, vitamina C₂₀₀ 4—5 cpr./zi între mese sau 3—4 lingurițe de granule efervescente, vitamina B complex (6—8 drajeuri pe zi între mese), alături de alte medicamente de tip tonic (Cedecalcin, Tonozit, Tonofer, Hematodin — N.R.).

Dr. S. Rostovski

— Nu înțeleg de ce-ți chiorăie așa de tare mafele

TANZANIA

Kilimanjaro, fără zăpezi

Mica localitate Marangu (în dialectul local marangu înseamnă „multă apă”) se află pe un versant al muntelui Kilimanjaro. Când mi-a dat cheia camerei, proprietara hotelului mi-a spus:

— Dacă aveți noroc, miine dimineață o să vedeți muntele. În anotimpul ăsta, nu e prea des acoperit de nori.

Aproape toată după amiaza a căzut, ca un zld compact, o ploaie tropicală torențială, justificând în felul acesta numele localității. Acolo unde ar fi trebuit să se vadă Kilimanjaro, „Acoperișul Africii”, se roteau nori gri, cenușii.

În zori, totuși, muntele a ieșit din perdeaua compactă de nori și, când a răsărit soarele, cununa de zăpadă care împodobește unul din cele mai superbe piscuri din lume strălucea sclipitor.

Cu mult înainte de jumătatea secolului XIX, cind europenii au descoperit Kilimanjaro (Marele munte), pe versantele-i fertile locuia poporul chagga, alcătuit acum din circa 350 000 de locuitori. Buni agricultori, chagga au început treptat să cultive cafea, care este în momentul de față un important articol de export al Tanzaniei. Prețiosul arbust crește în special în zona de la poalele muntelui.

Julius, băiatul de 17 ani pe care l-am cunoscut lângă hotel, face parte din tribul chagga. Venise din Arusha, unde învață la o școală internat, în vacanță la părinții care locuiesc într-un sat din

strat gros de pale. Ca să intru înăuntru a trebuit să mă aplec din mijloc. În colibă era întuneric. Cind m-am obișnuit cu bezna, am văzut o femeie care ședea pe podeaua de lut și curăța banane.

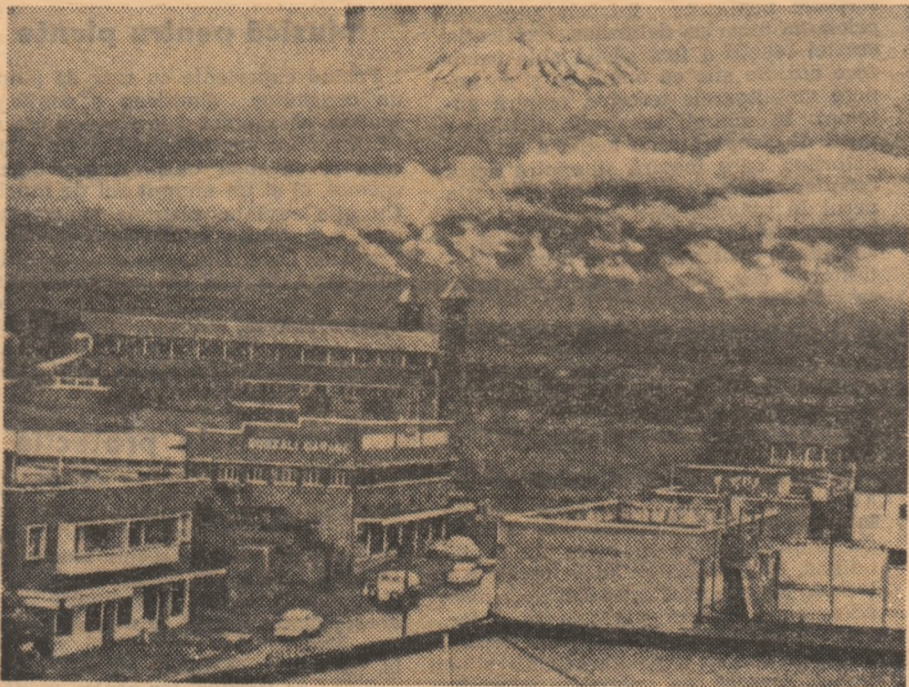
Ghicind parcă întrebarea pe care voiam să i-o pun, Julius mi-a spus:

— E a doua mea mamă. Locuiește aici împreună cu sora mea mai mică, iar eu cu tata în casa de alături. Este un obicei care se mai păstrează încă în multe familii din tribul nostru.

Julius reprezintă, evident, tinăra generație a Tanzaniei. Intenționează ca peste doi ani, după absolvirea școlii medii, să dea examen la facultatea de medicină a Universității din Dar es Salaam.

Tatăl lui face parte din marea armată de mici cultivatori. Pe bucata lui de pământ, abia ceva mai mult de jumătate de hectar, cultivă banane — principalul aliment al populației — și cafea, care-i aduce însă un câștig foarte mic.

— Cafcaua e totdeauna cerută. Misiunea noastră este să-i ajutăm pe fermieri să-și îmbunătățească metodele de producție, spre a obține recolte mai mari. Dar se pot obține oare rezultate bune pe asemenea loturi mici de pământ? Priviți — mi-a spus un funcționar al Uniunii cooperativei naționale din Kilimanjaro în timp ce desfășura pe birou un tabel statistic. Cooperativele

Cind răsare soarele, unul din cele mai superbe piscuri din lume strălucește sclipitor

apropierea orașului Marangu. S-a oferit bucuros să-mi arate cum trăiesc consingeniul lui. În scurt timp am ajuns într-un cring de bananieri, sub ale căror frunze late se piteau arbuști de cafea, încărcăți cu fructe portocalii-roșcate.

La un moment dat am zărit o casă învelită cu rogojini. Lângă casă era o colibă conică, acoperită pină jos cu un

cultivatoare de cafea din uniunea noastră reunesc 87 060 de familii (toate din tribul chagga) și totalizează o suprafață de 14 200 de hectare. Din păcate, plantațiile nu pot fi mărite, intrucît toate terenurile prielnice pentru cultivarea cafelei sînt ocupate. Singura soluție este unirea gospodăriilor chagga în cooperative de producție. Mai devreme sau mai târziu micii cultivatori au să înțeleagă necesitatea și avantajele acestei măsuri.

Uniunea are un concurent serios. În centrul orașului Mosci, alături de sediul Uniunii, se află o Asociație a cultivatorilor de cafea din Tanganica, care cuprinde 253 de membri. Dar între cele două organizații există o deosebire esențială, căci cel din urmă sînt mari plantatori. Ei posedă loturi de zeci, de sute de ori mai mari decît loturile triburilor chagga și, în plus, utilizează pe plantațiile lor mijloace tehnice moderne și sisteme de irigație. Majoritatea membrilor asociației nu sînt africani și nici chiar cetățeni ai Tanzaniei. Autoritățile mențin, însă, „statu-quo“-ul dat fiind că marii plantatori particulari furnizează deocamdată două treimi din producția de cafea de bună calitate.

Șoseaua care duce de la Mosci la Dar es Salaam, capitala țării, străbate ogoare cultivate cu altă cultură importantă, anume cu șizal. Deși apariția fibrelor artificiale a făcut să scadă mult cererea de șizal pe piața mondială, ceea ce a dus la scăderea prețurilor, el continuă totuși să ocupe un loc important în exportul Tanzaniei.

V. Ozerov

— Am luat și eu o amintire Desen de V. Rozanțev

MALAYA

Lacrimile albe ale arborilor hevea

Ne contraziceam aprig, pentru că nu ne puteam înțelege asupra numărului de zile pe care să le petrecem în Malaya. Unul dintre noi, care mai fusese acolo, susținea sus și tare că și două săptămîni ar fi puțin. Un altul, care o cunoștea numai din atlas, a izbucnit însă într-un ris ironic. Ar fi prea destul, voia el să spună. Apriga dispută a fost tranșată de ambasada malayeză din Singapore, care ne-a dat viza pentru o săptămîna.

Dreptate a avut însă cel care plecase pentru o ședere mai îndelungată. Căci cum pot exprima hărțile geografice toată frumusețea și parfumul acestei țări depărtate? Malaya este un superb colțor de lume, de un farmec nespus. Încît prima dorință pe care o încearcă vizitatorul este de a se smulge cît mai repede din mijlocul betonului, asfaltului și reclamelor de neon — atribute ale civilizației moderne — și, de a porni spre colinele joase, acoperite parcă cu un covor verde vălurit care înconjoară mai toate orașele.

Am ajuns în Malaya în zorii zilei: razele soarelui, care abia începuseră să străpungă norii zdrențuiți, popseau pe vasele ancorate în port și pe cisternele argintii ale rafinăriilor ce se profilau pe fundalul vegetației tropicale.

Cercetînd sumar, cu ochii cirpiți de somn, pașapoartele și aplicînd fel de fel de ștampile, funcționarul de la punctul de frontieră ne-a urât călătorie plăcută.

Străzile din Johore Bharu, capitala statului Johore, unul din cele unsprezece state ale Malayei, abia se treziseră din somn. În pudzeria de prăvăloare vînzătorii etalau mărfurile cît mai la vedere. Voinici purtători de rîceșe așteptau primii clienți. După ce am străbătut cu mașina orașelul, vizitînd piața invadată de pește, am pornit pe șoseaua ce duce spre Kuala Lumpur.

Plantațiile de cauciuc încep cum ieși din Johore și se întind pe zeci și sute de kilometri, de ambele părți ale șoselei, pină în capitală și de acolo mai departe spre nord.

Un botanist care ar vizita Malaya ar putea numi, fără îndoială, sute de specii de plante care populează jungla. Nouă, însă, ca profani, ni s-a părut că toate pădurile din lungul șoselei și de pe crestele nenumăratelor coline sînt alcătuite dintr-un singur arbore, nu prea arătos, de culoarea cenușei, numit hevea. Plantațiile care produc suc alb lăptos cunoscut sub numele de latex — baza cauciucului — ocupă circa două treimi din suprafața cultivată a țării, situînd Malaya pe primul loc în lume în ce privește producția de cauciuc natural. Numai în cursul anului trecut, Malaya a exportat 1,3 milioane de tone din această materie primă.

N-am ales o anume plantație de cauciuc, ci am spus șoferului că am dori să vizităm una, indiferent care anume. Părăsind dar șoseaua, am ajuns la poalele unei coline plantată toată cu hevea. Lîngă copaci se vedeau taperi-colectorii de cauciuc. Muncitorii făceau cu multă grijă, spre a nu vătăma trunchiul, o creștătură spiralată în coaja gri-argintie, după care fixau imediat, la extremitatea inferioară a creștăturii un vas de lut; peste cîțva timp vasul se umplea cu latex. Părea că arborele plînge, vîrsînd lacrimi

mate. Spre amiază creștătura se acoperea cu o peliculă compactă, sucule înceta să mai picure, pină a doua zi dimineață cînd operația avea să se repete.

Ne-am dus și la birourile plantației, care se aflau relativ aproape de locul unde oprisem, și administratorul s-a oferit bucuros să ne arate procedeul, destul de simplu, de preparare a cauciucului. Plantația avea o suprafață de 120 hectare și livra zilnic peste 2 000 de kilograme de cauciuc. După colectare, sucule de hevea este turnat într-un cazan mare, unde se adaugă acid. În felul acesta amestecul capătă un aspect de brînză de vacă. Apoi este trecut prin niște valțuri care extrag umiditatea din el; și astfel se obțin niște suprafețe albe și moi, care sînt uscate mai întîi la soare, ca rufole pe frînghie, și apoi în cuptoare.

Muncitorii de pe plantații — malayezi — locuiesc în niște sătulețe alcătuite din căsuțe de lemn cocotate pe piloni înalți și adăpostite la umbra cocotierilor. În timpul ploilor torențiale — fenomen frecvent în Malaya — grație pilonilor casele nu sînt inundate.

După vizitarea plantației ne-am continuat drumul spre Kuala Lumpur. Capitala nu seamănă de fel cu orașul imortalizat în gravurile din secolul trecut, cînd englezii au poposit pentru prima oară în așezarea căutătorilor de cositor chinezi numită Kuala Lumpur (în traducere: gură de riu turbure). Capitala Malayei este un oraș modern, cu un intens trafic automobilistic, cu clădiri construite după ultimul cuvînt al tehnicii, cu parcuri și stadioane etc. Marele hotel „Federal“ din centrul orașului are, de pildă, la ultimul etaj, șaptesprezece, un restaurant panoramic turnant. Monumentalele edificii ale băncilor amintesc niște fortărețe inexpugnabile.

Construcțiile moderne se învecinează însă cu cartiere foarte aglomerate. Vînzătorii de legume, de vase, rogojini, țesături multicolore sau giuvaeruri sclipitoare mișună literalmente la toț pasul. Prăvăliile care se înșiră strîns una după alta sînt tixite cu pește uscat și crevete, saci cu usturoi, crupe și zahăr. Negustorii locuiesc cu familiile la etaj, podul este utilizat ca depozit și pină și acoperișul aduce un oarecare câștig (pe acoperiș sînt instalate, de obicei, reclame ale marilor firme).

Autoritățile malayeze depun susținute eforturi spre a da strălucire capitalei, sperînd ca în felul acesta să atragă turiști, care deocamdată preferă însă exotismul Thailandeii vecine și mărfurile scutite de taxe vamale din Singapore. Încît țara își întemeiază deocamdată bunăstarea pe cositor și cauciuc, două cuvinte magice care atrag privirile monopolurilor și băncilor occidentale.

Una din principalele zone de obținere a cositorului sînt micile lacuri din preajma capitalei. Drage enorme scurmă fără oprire adîncul lacurilor în căutarea valorosului metal, a doua sursă de deșeu a Malayei. Cositorul este obținut prin spălarea rocilor sedimentare care se prezintă sub formă de nisip negru. În mine, unde sînt exploatate numai cele mai bogate zăcăminte, extracția este însă mult mai scumpă.

I. Popov

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ - SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRIILOR pe perioada 9—14 aprilie 1971

Vineri 9 aprilie, ora 19: Ciclul: „Un glorios jubileu — P.C.R. '50". Simpozion: „Caracterul științific al politicii partidului". Vor vorbi: prof. univ. dr. Augustin Deac, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, director adjunct al Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., prof. univ. dr. Nicolae Ivanciu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, conf. univ. dr. Constantin Florea, redactor șef adjunct al revistei „Lumea". Urmează filmul documentar „Adunarea generală a salariaților uzinei „23 August" din Buc." și un film artistic.

Simbătă 10 aprilie, ora 19: Ziua cosmonauticii sovietice. Simpozion: „Programe spațiale sovietice". Vor vorbi: prof. dr. docent Călin Popovici, reprezentantul României în Comitetul Internațional de Cercetări spațiale — C.O.S.P.A.R. prof. dr. docent Th. I. Riga, prof. dr. ing. Mihai Niță, secretarul Comisiei de astronautică a Academiei R.S. România. Urmează filmul documentar „In Cosmos" și un film artistic.

Duminică 11 aprilie, ora 10,30: Manifestare pentru tineret. Ciclul: „La izvoarele științei". Conferința: „Cum se naște setea de cunoaștere?". Va vorbi: conf. univ. dr. Ion Stanciu. Urmează filmul documentar „Orizont științific" și un film artistic.

Ora 19: Ciclul: „Ocolul lumii în mozaic liric". Festival literar: „Poezia sud-est europeană". Cuvânt introductiv: prof. dr. docent Haralambie Mibăiescu, membru corespondent al Academiei R.S. România. Iși vor da concursu actorii: Ileana Predescu, Angela Chiuaru, Victoria Dobre, Emil Liptac, Marin Negrea, Dinu Ianculescu. Urmează un film artistic.

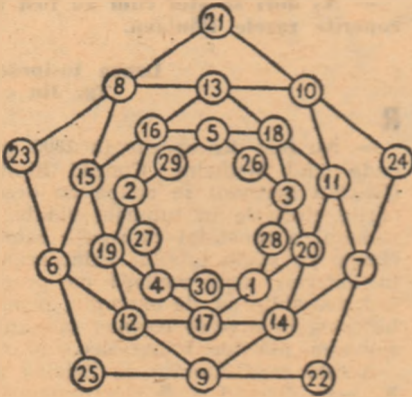
Marți 13 aprilie, ora 19: Ciclul „Descifrarea marilor necunoscute ale me-

dicinei". Conferința: „Singele — o enigmă?". Va vorbi: dr. Vlad Apăteanu, director adjunct științific al Centrului de hematologie. Urmează filmul documentar „Singe înseamnă viață" și un film artistic.

Miercuri 14 aprilie, ora 19: Ciclul „Ideologie și morală". Colocviu pe tema: „Care este scopul și sensul vieții?". Participă: dr. Constantin Botez, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, conf. univ. dr. Ovidiu Bădina, membru al Academiei de științe sociale și politice, conf. univ. dr. Nicolae Bellu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. Colocviul va fi condus de Gheorghe Berescu, cercetător științific principal la Institutul de filozofie. Urmează filmul documentar „Virsta opțiunilor" și un film artistic.

Pentogramă

(Răspuns)

I.I.S. „11 IUNIE" GALAȚI

Str. M. V. Ștefănescu nr. 16

Produce și livrează fără repartiție următoarele produse: gălți zincate, pațuri pentru copii, pațuri tip spital, internat etc., timplărie metalică (uși, ferestre), cazmale, lopeți, greble.

Mai există canibali ?

(Urmare din pag. 4-a)

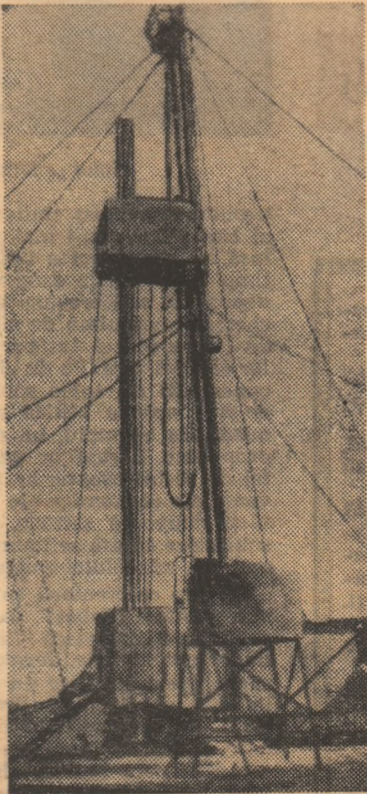
— El, ce să ne mai batem capul? L-au mincat și basta. Am vorbit mult în contradictoriu, dar în zadar. Eu nu l-am putut convinge pe el, dar nici el pe mine. Și chiar dacă ne-am fi ciondănit un an, eu aș fi rămas la părerea mea că papuașii — pe care-i cunosc bine — nu pot face un

rău unor oameni care vin la ei cu intenții bune".

În genere, expedițiile șterg mereu de pe hărți cite o „pată albă" și de multe ori în regiuni însemnate cu cafeniul munților apare verdele unor depresiuni, iar la o cercetare mai atentă sălbatici feroci care sînt gata să devoreze într-o clipă orice străin se vădesc a fi niște oameni pașnici. De fapt explorările au tocmai scopul de a pune capăt ignoranței în toate domeniile. Dar din păcate, în afară de necunoașterea realității mai există și refuzul de a ști adevărul, iar acest refuz generează și încearcă să mențină prejudecățile cele mai sălbatice, mai feroce despre unii băștinași.

ÎNTRERINDEREA DE PROSPECTIUNI GEOLOGICE ȘI GEOFIZICE

Două decenii de prospecțiune seismică

INTRERINDEREA DE PROSPECTIUNI GEOLOGICE ȘI GEOFIZICE I.P.G.G. — BUCUREȘTI

REȘTI STR. CORALILOR NR. 20 REPREZINTĂ ASTĂZI O IMPORTANTĂ ORGANIZAȚIE SOCIALISTĂ SPECIALIZATĂ ÎN EXPLOATAREA LUCRĂRIILOR DE PROSPECTIUNE GEOLOGICĂ ȘI GEOFIZICĂ PENTRU HIDROCARBURI.

DISPUNÎND DE UN COLECTIV HARNIC DE SPECIALIȘTI CU O REPUTATĂ COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ, DOTATĂ CU ECHIPAMENT TEHNIC ȘI APARATURĂ ULTRAMODERNĂ — ÎNTRERINDE-

REA ÎȘI DESFAȘOARĂ ACTIVITATEA PE TERITORIUL TUTUROR UNITĂȚILOR STRUCTURALE DE PERSPECTIVĂ DIN ROMÂNIA ȘI ACORDĂ CU SUCCES ASISTENȚA TEHNICĂ SOLICITARILOR DE PESTE HOTARE.

I.P.G.G. ȘI-A CÎȘTIGAT UN AUTENTIC PRESTIGIU ÎN DOMENIUL PROSPECTIUNILOR PENTRU PETROL ȘI GAZE CONTRIBUIND ÎN MARE MĂSURĂ LA CREȘTEREA REZERVELOR DE HIDROCAR-

BURI ALE ȚĂRII ȘI LA PRESTIGIUL GEOFIZICII ROMÂNEȘTI.

I.P.G.G. EXECUTĂ LUCRĂRI DE CARTARE GEOLOGICĂ,

FORAJ STRUCTURAL, APLICÎND CELE MAI NOI ȘI MODERNE METODE TEHNOLOGICE DIN ACEST DOMENIU DE ACTIVITATE.

Încă o dată despre „meciul secolului”

Cinicii pretind că „meciul secolului” trebuia comentat nu de observatori sportivi, ci de specialiști în finanțe. Ca întotdeauna, cinicii au dreptate în felul lor. „Meciul secolului” a bătut, într-adevăr, toate recordurile bănești posibile și imposibile. Nefiind specialist nici în sport, nici în finanțe, prefer, pe cât pot, să scriu totuși, despre sport, și nu despre bani. Căci luptătorii care s-au înfruntat pe ringul de la „Madison-Square Garden” n-au „pierit”, în ciuda lui Mefisto, pentru arginți. Afirmatia poate părea paradoxală, dacă ne amintim că și unul și celălalt au încasat câte două milioane și jumătate de dolari. (Chiar și Elizabeth Taylor a primit de două ori mai puțin de la compania „20 Century-Fox” pentru filmul „Cleopatra”). Dar de astă dată banii au fost totuși pe planul al doilea. În primul rând, onorariul fusese garantat și plătit dinainte. În al doilea rând rezultatul meciului n-avea nici o importanță în stabilirea remunerației.

Clay și Frazier și-au încrucișat mânușile ca să limpezească niște socoteli mai vechi. (Pentru celelalte socoteli fiecare din ei întreține o armată de juriști). A fost o dispută de principiu între doi reprezentanți de elită a două școli de box diametral opuse: de artă și de forță: a fost aceeași veche dispută dintre bici și măciucă. Din păcate, viața a dovedit din nou că are dreptate: biciul n-a putut frânge măciuca. Spun „din păcate” nu fiindcă victoria lui Frazier ar fi fost nemeritată (el a câștigat-o în luptă dreaptă) ci pentru că o dorea Mohammed Ali.

Frazier a lucrat. Ali a jucat. Rog cititorul să nu mă înțeleagă greșit: când spun „a lucrat”, nu înțeleg a transpirat, când spun „a jucat”, nu înțeleg s-a jucat. Stilul e omul. Numai oamenii fără caracter sau hoții își schimbă scrișul. Pe ringul de la „Madison-Square Garden” sau înfruntat doi uriași cu voiață de fier și onoare sportivă nepătată. Așadar, puternicul Frazier a lucrat,

Frazier între box și muzică...

iar actorul Clay a jucat. Dar pute nițel posedă o măiestrie de artist, iar actorul are o forță fenomenală.

După ultimul șong, când Ali, suflând din greu, s-a îndreptat spre colțul lui, a dat buzna peste el prietenul lui Joe Brown, poreclit Bandini. Aplicându-i pe obraz punga cu gheață și plingând în hohote, l-a întrebat de parcă îl bocea:

— Oare totul s-a sfârșit, campionule, totul s-a sfârșit?

— Pregătește armele. Ne mai întorcem noi aici — i-a răspuns Ali.

A doua zi Clay a primit un grup de ziariști în camera lui de la etajul 25 al hotelului „New-Yorker”.

— Și eșecul are o parte bună — a început el, pipăindu-și aten: falca umflată. Nimeni nu-i scutit de înfringeri. Fie ca aceia care vor veni după mine în box să învețe din exemplul meu cum trebuie să piadă. Când am auzit decizia arbitrilor, m-a cuprins o apatie cumplită. Vroiam să ajung cât mai repede acasă și să uit totul! Și totuși parcă n-aș spune chiar că am pierdut. Priviți la fața mea: în afară de falca umflată, nu se mai vede nici o urmă a meciului. Și acum, amintiți-vă de fața lui Frazier.

Din punct de vedere vizual Ali avea dreptate. Fața lui Joe arăta într-adevăr

ingrozitor: falca stîngă umflată, ochiul stîng învinețit, falca dreaptă crescută peste nasul zdrobit, buzele însingerate.

— Eu zic că am câștigat nouă reprize. E adevărat că am primit și câteva lovituri puternice și am fost trimis la podea, ceea ce a și falsificat, de altfel, imaginea meciului.

Cînd l-am întrebat ce crede despre Frazier, ne-a răspuns:

— E puternic. Atacă într-una. A rezistat la toate loviturile mele. După meci i-am spus: „Ești un adevărat campion”. Dar un boxer cu stilul lui n-are viață lungă.

În ce privește meciul revanșă Clay a replicat scurt:

— Sint pentru. Dar data viitoare am să-l inving eu pe Joe.

Cînd am ieșit pe coridorul lung, fostul campion mondial José Torres, care

...Și Clay în plină declamație...

acum scrie pentru „New-York Post”, mi-a spus:

— Frazier a câștigat greu la Ali, care a arătat numai patruzeci la sută din forța lui de altă dată. Pretenția lui Clay la meciul revanșă e cât se poate de îndreptățită. Și nu mă tem să pariez pe el.

Dar Frazier? La conferința de presă organizată imediat după meci a fost de acord cu revanșa. Însă a doua zi a refuzat să-i primească pe ziariști și să pozeze fotografilor.

— Joe nu vrea să apară așa în fotografii. Și cred că are acest drept — a explicat antrenorul lui. — Cît despre meciul revanșă, eu l-aș sfătui pe Joe să părăsească ringul pentru totdeauna. Dacă s-ar retrage, ar intra în istoria boxului ca cel mai tânăr campion dintre cei care au avut bărbăția să agate la timp mânușile în cui.

...În noaptea aceea New-York-ul n-a închis ochii. În Manhattan era agitație și veselie. În Harlem era agitație și tristețe. Se făcuse aproape 3 dimineața cînd am ajuns la restaurantul „Shark Tooth”, locul favorit de întâlnire al mecenajilor sportului. La uriașul bar circular vorbea cu voce de stentor un bărbat cu profil de medalie și coamă leonină.

— Ali a căpătat ce merita! Gata, s-a zis cu el!

Glăsul bărbatului, fața lui mi se păreau cunoscute. Da, era chiar cunoscutul predicator evanghelic Billy Graham, poreclit capelanul Casei Albe.

Nimeni nu obiecta. Toți cei de acolo erau de acord cu dinsul. Numa, barmanul, un negru bătrîn în livrea roșie, turnînd mecanic whisky în pahare, a mormăit cu năduf:

— Să așteptăm vremuri mai bune sîr.

M. Sturua

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dvs.; mai ales dacă ea este de interes general.

Apa tinereții și focul grecesc

— Cine a fost Cagliostro?

Ionescu Haralambie
București

R

— Pe numele lui adevărat Giuseppe Balsamo, cel care avea să ajungă celebru sub numele de imprumut Cagliostro, a văzut lumina zilei la Palermo în 1743. Tatăl era producător de parfumuri, iar fratele călugăr.

Giuseppe Balsamo a călătorit mult în Egipt și Asia Mică, cu acte false, sub identitatea falsului conte Cagliostro. Și tot sub aceeași identitate și-a făcut apoi apariția și în Europa. Inițial a fost infirmier, apoi a devenit „medic”. În această a doua ipostază a făcut speculă cu „apa tinereții”.

Urmărit din pricina veșnicilor sale mistificări, a trebuit să-și schimbe în nenumărate rânduri domiciliul.

În 1766 a fost implicat, împreună cu cardinalul de Rohan, la Paris, în procesul „Colierului” (în care a fost amestecată, prin ricoșeu, și persoana Mariei Antoaneta) și expulzat din Franța.

S-a întors în Italia unde, în 1789, a fost condamnat la moarte ca francmason. Pedepsa i-a fost însă comutată la detențiune pe viață. Și neastîmpăratul Cagliostro a murit în închisoarea San Leone de lângă Roma în 1795.

În 1789, Schiller a descris viața romanțată a acestui aventurier în „Geistesheer”. Iar lui J. Strauss i-a inspirat o operetă

— Aș dori să știu cum au fost descoperite razele Röntgen.

Laura Iosipescu
Tg. Jiu

R

— Au fost descoperite în 1895, perioadă cînd Wilhelm Conrad Röntgen (fizician german) se ocupa cu descărcările electrice în tuburile vidate. Fizicianul a constatat că razele catodice căzute pe sticla tubului vidat aruncau în exterior niște radiații cu proprietăți deosebite ca, de exemplu, penetraibilitatea în diverse corpuri sau impresionarea plăcilor fotografice.

Aceste raze, numite de fizician raze X, s-au dovedit a fi electromagnetice și se deosebesc de lumină numai datorită lungimii lor de undă, care este mai mică. Razele X și-au găsit utilizarea în fizică, tehnică, medicină etc.

— Ce metodă se utiliza în trecut la incendierea corăbiilor?

Ing. Simu Ioan
Str. Lebedei nr. 35
Oradea

R

— Pentru incendierea corăbiilor era utilizat așa-numitul „foc grecesc”. Acesta era un amestec pirotehnic cu ardere lentă, de culoare roșietică. Se crede că a fost descoperit inițial de chinezi, dar a fost utilizat în scopuri militare de bizantini. În compoziția lui intrau: sulf, nitrogen, smoală, carbon, petrol brut și, probabil, var nestins. Compoziția „focului grecesc” era un secret militar păzit cu mare strânsime.

Acum e utilizat la focurile de artificii. Iar pînă nu de mult era întrebuințat și ca recuzită de decor.

PENTRU DV. DOAMNĂ!

Cu haz și fără...

- Bărbații nu trăiesc în castelele din Spania: le construiesc pentru femei.
- Gospodăria este o treabă feminină, pentru că bărbații nu o practică.
- Ce puțin seamănă, în fond, un tată cu mulți copii cu o mamă cu mulți copii!
- Dacă aveți o rochie nouă, să o purtați mai întii prin casă. Să vă obișnușiți una cu cealaltă. A ști să porți o rochie înseamnă a uita complet că o porți.
- Bărbatul cedează întotdeauna locul femeii, cînd nu mai are nevoie de el.
- Bucătăriile sînt cabinetul particular al soțiilor.
- Pentru a fi mai sus decît bărbații femeile sînt poarte tocure!
- Puncte de vedere despre minifustă și șort:
Feminin: — Ce multe picioare urite există!
Masculin: — Ei și?

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialoa dial

ȘI PENTRU DV,
DOMNUL I

Între ridicol și bun gust

În ultimii ani, îmbrăcămintea ni culină s-a îmbogățit și rafinat în detalii, croiala și culorile ei s-au complicat. Mai mult, în garderoba bărbaților au răzbit chiar dantelele, panglicile, broșele. Care, la ținuta de seară, se pot eventual admite, dacă sînt folosite cu măsură. Căci, să nu uităm, aceste „ab-

Stilul „militar”

ți-bilduri” au fost cîndva un privilegiu al bărbaților. Nu-i mai puțin adevărat, însă, că de atunci a trecut foarte mult timp și eforturile exagerate pe care le depun azi unli creatori spre a invia cochetăria masculină de altă dată nu sînt de fel pe placul tuturor reprezentanților sexului tare. Pe de altă parte, să recunoaștem că unele soluții sînt pline de haz, spre a utiliza un blajin eufemism. De exemplu, un creator francez, propunînd bărbaților pentru vară un fel de rochii ușoare, arată nu numai avantajele economice ale acestora, ci, ca să-și mărească șansele, nu uită să sublinieze că așa se îmbrăcau vechii sumerieni, războinici puternici și viteji.

Iată de ce creatorii cu bun simț propun pentru bărbați o îmbrăcăminte subliniat bărbătească: linii clare, accentuate prin tigele, fermoare, cataramă, capse, inele metalice (în definitiv metalul este un însoțitor firesc al bărbaților!). Acestei tendințe îi sînt subordonate și materialele: piele veritabilă sau artificială, țesături de factură adecvată. Iar în croiala și forma noilor modele se observă o asemănare cu costumul de lucru, ceea ce le dă bărbaților posibilitatea de a se mișca ușor și energic, să se simtă la largul lor.

I. Nedelina